

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. ιθ' 6)

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἱερουσάλημ: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΠΟΥΛΟΣ † 1929

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
σνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. Γ' 63)

Ἔτος 113ον | Ὀκτώβριος 2023 | 4382

«ΘΕΟΥ ΕΣΜΕΝ ΣΥΝΕΡΓΟΙ»

Στὴν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀφιέρωσε σημαντικό χρόνο τῆς ἀποστολικῆς του δράσεως, ἀπύθυνε δὲ στοὺς Κορινθίους δύο ἀπὸ τὶς θεόπνευστες ἐπιστολές του. Οἱ Κορινθιοὶ ἦταν δικασμένοι, προσπλωμένοι στὸν διδάσκαλο ποὺ τοὺς εἶχε φέρει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τοῦ σημείου νὰ λένε: **«Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηρᾶ»** (Α΄ Κορ., α΄ 12). Ἀλλὰ, ὅπως τονίζει ὁ Παῦλος, θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἓνα καὶ μόνον: ὁ Χριστός. **«Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός»** (Α΄ Κορ., γ΄ 11). Καὶ ἐξηγώντας πῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, διευκρινίζει: **«Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γέωργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε»** (Α΄ Κορ., γ΄ 9). Ἔτσι ἀντιλαμβανόταν ὁ Παῦλος τὸ ἔργο τοῦ δικό του καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων γιὰ τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας: ὡς ἔργο **«συνεργῶν Θεοῦ»**, μέσα στοῦ **«γεώργιον»**, τὸν καλλιεργήσιμο δηλαδὴ ἀγρό, τὸν **«ἀμπελῶνα»** τοῦ Θεοῦ.

«Συνεργοὶ Θεοῦ» ὅμως δὲν ἦταν μόνον ὁ Παῦλος καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἢ καὶ οἱ διάδοχοί τους. **«Συνεργοὶ Θεοῦ»** εἴμαστε ὅλοι μας. **«Συνεργοὶ Θεοῦ»** στὸ ἔργο τῆς δικῆς μας σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν συνανθρώπων μας. **«Συνεργοὶ Θεοῦ»** στὸ ἔργο τῆς βίωσης καὶ διάδοσης τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας. **«Συνεργοὶ Θεοῦ»** σὲ κάθε ἔργο πνευματικὸ καὶ ὑψηλό.

Ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, **«συνεργὸς Θεοῦ»** στὸ ἔργο τῆς δικῆς του σωτηρίας. Ἡ ἐργασία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δεδομένη, ἀφοῦ ὁ Θεὸς **«πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»** (Α΄ Τιμ., β΄ 4). Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἥλιος ποὺ ἀνατέλλει γιὰ ὅλους. Ἀπλώνει τὸ χέρι Του στὸν ἄνθρωπο, καὶ περιμένει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπλώσει τὸ δικό του χέρι στὸν Θεό. Προσφέρει καὶ ἐπιτελεῖ τὸ πλεῖστον, τὸ περισσότερον, σχεδὸν τὸ ὅλον. Καὶ ζητάει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὸ λίγο, τὸ 1%. Ἀναγκαῖο ὅμως αὐτὸ καὶ ἀπαραίτητο. **«Ἡ σωτηρία μας ἀποτελεῖ τὴ σύγκλιση δύο παραγόντων, ποὺ εἶναι ἄνισοι ὡς πρὸς τὴν ἀξία, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀπαραίτητοι: θεϊκὴ πρωτοβουλία καὶ ἀνθρώπινη ἀνταπόκριση»** (Κάλλιστος Γουέαρ).

Ἄν εἶναι σαφές ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλούμαστε νὰ γίνουμε **«συνεργοὶ Θεοῦ»** στὴν σωτηρία μας, ἀποδύομενοι στὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, ἐξίσου σαφές ὅμως πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὸ ἄλλο: ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλούμαστε νὰ γίνουμε **«συνεργοὶ Θεοῦ»** καὶ στὴν σωτηρία ἄλλῶν. Κάθε πιστὸς Χριστιανὸς καλεῖται νὰ γίνῃ καὶ ἓνας «ἀναμεταδότης» γιὰ τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας, τῆς ἀλήθειας ποὺ σώζει. Εἶναι τιμὴ καὶ εὐλογία. Νὰ εἶμαι συνεργάτης, νὰ συνεργάζομαι μὲ τὸν Θεὸ

γιὰ τὴν σωτηρία τῶν συνανθρώπων μου. Νὰ ἐργάζεται ὁ Θεὸς μὲ τὸ δικό μου στόμα, μὲ τὰ δικά μου πόδια, μὲ τὸν δικό μου νοῦ. Εἶναι ἐξόφλησι χρέους. Εἶναι ἐκδήλωσι πραγματικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπο τὸ νὰ γνωρίσει τὴν Ἀλήθειαν. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐεργεσία ποὺ μπορῶ νὰ τοῦ προσφέρω. **«Οὐδὲν ψυχρότερον χριστιανοῦ ἐτέρους μὴ σώζοντος»** (ιερός Χρυσόστομος). Αὐτὸ εἶναι ἡ ἱεραποστολή. Καὶ ἱεραποστολή κάνουμε μὲ ὀλόκληρη τὴν προσωπικότητά μας. Μὲ ὅλο τὸ εἶναι μας. Τὸ παράδειγμά μας εἶναι τὸ κυριότερο, τὸ ἄφωνο κήρυγμα.

Ὅπως ἔχει λεχθεῖ, Ἐκκλησία χωρὶς ἱεραποστολή εἶναι Ἐκκλησία χωρὶς ἀποστολή. Βαδίζει ἀργὰ ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον, γιὰ τὴν βαδίζουσαν πολὺ ἀργὰ οἱ Χριστιανοί. **«Εἷς ἄνθρωπος θεῖω ζήλω πεπυρωμένος ὅλον δῆμον δύναται ἀνακαινίσαι»**, γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Ἔνας ἦταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ὄργωσε τὸν τότε γνωστὸ κόσμον. Δώδεκα ἦταν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἔγιναν οἱ **Ἀναμορφωτὲς τῆς Οἰκουμένης**.

Ἡ ἀναγωγή τοῦ ἀνθρώπου σὲ **«συνεργὸν Θεοῦ»** εἶναι γιὰ αὐτὸν τιμὴ, τιμὴ ἀπαραμίλλη· εἶναι ὅμως παράλληλα καὶ εὐθύνη. Ἄς ἐξετάσουμε τὸν ἑαυτό μας. Συνεργαστήκαμε, εἴμαστε καλοὶ συνεργάτες γιὰ τὴν σωτηρίαν μας καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ; Ἀνταποκριθῆκαμε στὴν πολλὴ Του ἀγάπην; Ἡ μήπως στὸν καθέναν μας μπορεῖ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν λόγο τῆς Ἀποκάλυψης: **«Ἐξω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας»** (Ἀποκ., β΄ 4); Μήπως χάσαμε τὸν πρώτο ζῆλο; Συναισθανόμεσθε ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μας εἶναι τὸ **«καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ»** καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν; Ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι ζωὴ ἐν Χριστῷ, εἶναι κοινωνία τῶν παθημάτων Του καὶ συμμετοχὴ στὴν Ἀνάστασή Του καὶ στὴν δόξα Του; Εἶναι ἡ ζωὴ μας ζωὴ προσευχῆς, μελέτης, περισυλλογῆς καὶ αὐτογνωσίας; Καταθέτουμε τὴ μαρτυρία καὶ τὴν ὁμολογία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν σύγχρονον κόσμον; Ὁ καθένας πρὸς ταῦτα ἄς ἐξετάσει τὸν ἑαυτόν του.

Ἐκκλησία χωρὶς ἱεραποστολή εἶναι Ἐκκλησία χωρὶς ἀποστολή. Βαδίζει ἀργὰ ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον, γιὰ τὴν βαδίζουσαν πολὺ ἀργὰ οἱ Χριστιανοί. «Εἷς ἄνθρωπος θεῖω ζήλω πεπυρωμένος ὅλον δῆμον δύναται ἀνακαινίσαι», γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος.

Ήταν κάποτε μία απλή και συνηθισμένη ήμερομηνία ή 28η Οκτωβρίου. Ήταν, αλλά τώρα δεν είναι. Έχει περάσει πλέον σαν ένα ολόφωτο όροσημο στην ένδοξη και μεγαλειώδη ιστορία του έθνους μας. Σαν ένα θαύμα την ξαναζούμε την ημέρα αυτή κάθε χρόνο.

Είναι η ημέρα, που αντίηκψε στα πέρατα της Ελλάδος, στα βουνά στους κάμπους, στα νησιά, το αιώσιο ελληνικό σύνθημα: «Νῦν ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγών». Ένας αγώνας του έθνους μας ολοκληρωτικός ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος. Ένας ιερὸς αγώνας, που μοναδικὸ σκοπὸ εἶχε νὰ κρατήσει ἀλώβητα τὰ πνευματικὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς μας. Τὸν ὕμνησαν πολλοὶ τὸ νικηφόρο αὐτὸ ἀγώνα. Τὸν ὕμνησαν Ἕλληνες και ξένοι. Ἀπὸ τὰ χεῖλη ἑνὸς γένου μεγάλου ἠγέτη βγήκαν τὸ 1940 τὰ ἀθάνατα λόγια: «Εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ λέμε, ὅτι οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν σὰν ἥρωες, ἀλλ' ὅτι οἱ ἥρωες πολεμοῦν σὰν τοὺς Ἕλληνες».

Βεβαίως ὁ στρατὸς μας ἔδειξε ἀκατάβλητο ἥρωισμὸ και παρουσίασε τὸ πολυθρύλητο θαῦμα στὰ Βορειοηπειρωτικὰ βουνά. Ποῦ πρέπει νὰ ἀναζητεῖ ἡ κάθε ἑλληνικὴ γενιὰ τὸ μυστικὸ τοῦ θαύματος; Στὴν πίστη τῶν Ἑλλήνων, στὴν πνευματικὴ ἔξαρση και ἀνάταση, που κυριαρχοῦσε σὲ ὅλο τὸ μέτωπο.

Ἐδῶ θὰ ἀξίζε νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν ἀνεκτίμητη συμπαράσταση τῶν ἱερέων στὸν ἀγώνα αὐτὸν τοῦ ἔθνους. Ὅλες οἱ μονάδες ξεκίνησαν γιὰ τὸν Καλαμᾶ, τὴν Πίνδο, τὸ Καλπᾶκι και γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἀλβανοκρατούμενης Βορείου Ἠπειροῦ μὲ τοὺς ἱερεῖς των. Καὶ ἄλλοι πνευματικοὶ παράγοντες βοήθησαν τὸ στρατό. Τοὺς ἱερεῖς ὅμως ἔβλεπαν οἱ στρατιῶτες νύκτα και ἡμέρα ὡς πνευματικούς ἀρχηγούς των. Καὶ μέσα ἀκόμα στὰ χαρακώματα ἔφθαναν οἱ ἱερεῖς διὰ νὰ τονώσουν πνευματικὰ τὸν Ἕλληνα πολεμιστή. Τὸ τιμημένο ἑλληνικὸ ρᾶσο ἀψηφοῦσε τὰ βόλια τοῦ ἐχθροῦ, που ἔμοιαζαν ὄχι μὲ βροχή, ἀλλὰ μὲ καταιγίδα. Καὶ αἷμα ἀκόμα ἔχυσαν οἱ ἱερεῖς ἐπάνω στὸν ἀγώνα διὰ νὰ ἐμψυχώσουν τὰ τμήματα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Μέσα στοὺς ἔξι μῆνες, που κράτησε ὁ ἀγώνας οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς, γενναῖοι και ἀτρόμητοι, ὀπλισμένοι μὲ τὸν «**θῶρακα τῆς πίστεως**» (Α΄ Θεσ. Ε΄ 8), δὲν λογάρισαν στερήσεις, πείνα, κρύο, βροχές, χιόνια, κρυοπαγήματα βομβαρδισμοὺς και πολυβολισμοὺς τῶν Ἰταλῶν. Μὲ πολὺ ζῆλο και ἀκατάβλητη δραστηριότητα γύριζαν τὶς μεγάλες και τὶς μικρὲς μονάδες τοῦ στρατοῦ και ἐπιτελοῦσαν τὸ ὑπέροχο ἔργο τῆς πνευματικῆς ἐπιμελητείας. Ἡ ἄλλη ἐπιμελητεία ἔδινε ὑλικά ἐφόδια και πυρομαχικὰ στοὺς ἀγωνιστές. Ὁ ἱερέας χορηγοῦσε σὲ ὅλους και στὸν καθένα χωριστὰ ἀφθονὰ τὰ πνευματικὰ ἐφόδια, στὰ ὁποῖα κυρίως ὀφείλεται τὸ θαῦμα, που κατέπληξε τὴν οἰκουμένη.

Ἐτσι χιλιάδες ἐθνικοθρησκευτικὰ κηρύγματα ἔγιναν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς στὸ ἐξάμηνο τοῦ ἀγώνα. Ἐνα πλῆθος, λειτουργίες τελέσθηκαν. Μυριάδες Ἕλληνες ἐξομολογήθηκαν και κοινώθηκαν. Μὲ τὸ φάρμακο τῆς ἀθανασίας ὀπλισμένοι, ὡς «λέοντες πῦρ πνέοντες», ὄρμοῦσαν στὴν μάχη, ἀψηφώντας ζωὴ και θάνατο και τὰ πάντα. Ἀμέτρητα χριστιανικὰ ἔντυπα και βιβλία, ἀλλὰ και εἰκόνες τῆς ὑπερ-

μάχου Στρατηγοῦ, τῆς Παναγίας, μοιράσθηκαν στοὺς ἀξιωματικούς και τοὺς στρατιῶτες.

Ἀλλὰ ποιὸς θὰ μπορέσει ποτὲ νὰ μετρήσει τὶς χριστιανικὲς συνομιλίες που ἔγιναν μεταξὺ τῶν ἱερέων και τῶν στρατιωτῶν; Πόσοι στρατιῶτες ἀναβαπτίσθηκαν πνευματικῶς χάρις στὴν ἀκαταπόνητη ἱεραποστολικὴ και ἔθνικὴ ἐργασία τοῦ στρατιωτικοῦ ἱερέως! Οἱ Ἕλληνες πολεμιστὲς ἔκοψαν τὸ φοβερὸ πάθος τῆς βλασφημίας και ὀρκίσθηκαν νὰ μὴ μολύνουν πλέον τὰ χεῖλη, τὴν ψυχὴ και τὸν καθαρὸ ἀέρα τῆς Ἑλλάδας μὲ ὕβρεις ἐναντίον τῶν ἱερέων και ὁσίων τῆς φυλῆς μας. Ἄλλοι, που ζοῦσαν σὰν ἄσωτοι υἱοί, πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ ζήσουν ἠθικὴ και πειθαρχημένη ζωὴ. Ἀπὸ τὶς ὀμιλίες τῶν ἱερέων ἀνέπνεαν και ἔκαναν τάμα στὴν Παναγία νὰ ἀγωνισθοῦν, γιὰ νὰ νικήσουν τὸν ἐχθρὸ τῆς Πατρίδας.

Τραυματισμένοι οἱ στρατιῶτες μεταφέρονταν σὲ κάποιο νοσοκομεῖο; Καὶ πάλι ἐκεῖ παρὰ τὸ πλευρὸ τους ὁ ἱερέας. Σκοτωνόταν ἄλλος; Μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του και μὲ δάκρυα ὁ ἱερέας ἔψαλλε τὴν νεκρώσιμη ἀκολουθία. Ἀλήθεια, πόσο ἀτίμητη ὑπῆρξε ἡ συμβολὴ τῶν στρατιωτικῶν ἱερέων στὸν ἀγώνα τοῦ ἔθνους κατὰ τὸ 1940-1941 !

Ἄν μποροῦσε νὰ γίνεῖ ἕνα ἀπάνθισμα ἀπὸ ἐπιστολὲς ἀξιωματικῶν και στρατιωτῶν που μιλοῦν γιὰ τὸ ἔργο τῶν ἱερέων, ὅταν γραφόταν τὸ ἀθάνατο ἑλληνικὸ ἔπος στὴν Βόρειο Ἠπειρὸ! «*Μαζή μὲ τοὺς ἀνδρες τῆς μονάδος μου, ἔγραφε ἕνας ἀξιωματικὸς, παρακολοθησαμε μὲ πολλὴ συγκίνησι τὴ Θεῖα Λειτουργία στὸ ναὸ τοῦ τομέως μας, ἀκούσαμε κήρυγμα, ἐξομολογηθήκαμε κατόπιν... και ὀρίσθηκε ἡ αὔριο γιὰ νὰ κοινωνήσουμε. Περιττὸ νὰ σᾶς πῶ πῶς ὅταν σκέπτομαι τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ και τὴ συμπαράσταση τῶν κληρικῶν μας μὲ πλημμυρίζει ἱερό δέος. Δόξα τῷ Θεῷ! Οἱ ψυχὲς ὄλων ἐδῶ εἶναι ὀργωμένες γιὰ σπορά. Ὁ Κύριος ἄς βοηθήσῃ...».* Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι ὀργωμένες, ὅταν ἀρκετὲς δεκάδες στρατιωτικῶν ἱερέων ἐπάνω στὰ πεδιά τῶν μαχῶν, κρατοῦσαν συνεχῶς, μὲ ροζιασμένα τὰ χέρια τὸ πνευματικὸ ἄροτρο, χωρὶς νὰ κοιτάζουν καθόλου πίσω, ἀλλ' ἐμπρός και πάντα ἐμπρός;

Ὁ ἀγώνας τοῦ 1940-41 ἔληξε. Ἀκολούθησαν τὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια τῆς κατοχῆς. Ένας ἄλλος ἀγώνας πνευματικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἄρχισε. Τὸ ἔθνος ἔπρεπε νὰ σταθεῖ ἀκλόνητο, μὲ τὴν ψυχὴ ὀρθία και ἀδάμαστη, προσπλωμένη στὴν μακραίωνα χριστιανικὴ παράδοση. Πόσοι Ἕλληνες προτίμησαν νὰ χύσουν τὸ αἷμα τους παρὰ νὰ προδώσουν πίστη, ψυχὴ και πατρίδα! Ἀνάμεσά τους διακρίνονται οἱ ἐκατόμβες τῶν ἱερέων. Πέντε περίπου ἐκατόμβες ἱερέων στὸ διάστημα τῆς κατοχῆς σταυρώθηκαν, ἀπαχονίσθηκαν, ἐσφάγησαν, κάρκιναν ἢ κατακρεουργήθηκαν, γιὰ νὰ μὴ προδώσουν τὴν πίστη στὸ Χριστὸ και τὴν ἀφοσίωση στὴν Ἑλλάδα. Πεντακόσιοι ἱερεῖς ὀλοκαυτώματα ! Ἐμειναν «πιστοὶ ἄχρι θανάτου».

Ἐπάρχει μνημεῖο τοῦ ἀγνώστου στρατιῶτη. Καὶ ἄλλα μνημεῖα ὑψώνονται κατὰ καιροὺς. Δὲν θὰ ἀξίζε ἡ ἀνέγερση ἑνὸς μνημείου τοῦ ἀγνώστου ἀγωνιστῆ ἱερέα, που ἔχυσε τὸ αἷμα του γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδας μας!

Η ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΑΓΑΠΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΖΩΗ

Μικροί και μεγάλοι έχουμε ανάγκη από την αγάπη. Θέλουμε να ατενίζουμε στα πρόσωπα των άλλων το φιλικό χαμόγελο, το ζωηρό ενδιαφέρον, τη στοργή, την ανυπόκριτη καλοσύνη. Όλα αυτά αποτελούν ενθάρρυνση στον σκληρό αγώνα της ζωής. Δίνουν ζωή. Δίνουν νόημα και περιεχόμενο στη ζωή. Ο άνθρωπος για να αναπτυχθεί όμαλά, έχει ανάγκη να αγαπήσει και να αγαπηθεί. Για εκείνον που δεν έχει κανένα να αγαπήσει και κανένα να αγαπηθεί, η ύπαρξη γίνεται φορτίο άσηκωτο. Η αγάπη έχει μεγάλη δύναμη αναμορφωτική και ενισχυτική όχι μόνο όταν προσφέρεται, αλλά και όταν λαμβάνεται. Την αλήθεια αυτή υπογραμμίζει ιδιαίτερα η ψυχολογία και η παιδαγωγική. Το παιδί που του έλειψε η αγάπη, που δεν έζησε και δεν αναπτύχθηκε μέσα σ' ένα κλίμα στοργής, δυσκολεύεται να βρει την ισορροπία του και να έναρμονισθεί με τους άλλους. Συχνά το διακρίνει μια μόνωση.

Ζητάμε, λοιπόν, την αγάπη, γιατί δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς την αγάπη. Είναι, είπαμε, στοιχείο ζωής. Είναι η ίδια η ζωή, η αληθινή ζωή. Γιατί ζωή χωρίς αγάπη δεν είναι ζωή. Είναι θάνατος. «Όποιος δεν αγαπάει δεν ζει. Όνομα έχει ότι ζει, αλλά είναι νεκρός. Άναισθητος στις πιο μεγάλες όμορφιες της ζωής. Το υπογραμμίζει ιδιαίτερα ο ευαγγελιστής της αγάπης, ο Ιωάννης: «**ΟΪΔΑΜΕΝ** (γνωρίζουμε) **ότι μεταβεβήκαμεν εκ του θανάτου εις την ζωήν, ότι αγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ αγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ**» (Α' Ιωάν. γ' 14). Από τη στιγμή που γνωρίσαμε τὸν Χριστὸ και γέμισε ἡ ψυχὴ μας ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς, μεταφερθήκαμε ἀπὸ τὸν πνευματικὸ θάνατο στὴν ἀληθινὴ ζωή. Ὁ καλύτερος, λοιπόν, τρόπος, γιὰ νὰ βροῦμε τὴν ἀγάπη, εἶναι νὰ δώσουμε ἀγάπη. Μονάχα ὁποῖος δίνει ἀγάπη, γεύεται τὴ χαρὰ τῆς ἀγάπης. Ὁποῖος ἀναζητᾷ τὴν ἀγάπη, χωρὶς νὰ προσφέρει ἀγάπη, εἶναι ἀδύνατο νὰ βρεῖ καὶ νὰ ζήσει τὴν ἀγάπη.

Ζητᾷς ἀγάπη; Δώσε ἀγάπη καὶ θὰ βρεῖς ἀγάπη. Ζητᾷς κατανόηση; Δεῖξε κατανόηση καὶ θὰ βρεῖς κατανόηση. Ζητᾷς ἐμπιστοσύνη; Δεῖξε ἐμπιστοσύνη, διώξε τὴν καχυποψία καὶ θὰ βρεῖς ἐμπιστοσύνη. Δηλαδή, ὄχι μονόπλευρες ἢ ἑτεροβαρεῖς ἀπαιτήσεις. Χρειάζεται ἰσορροπία. «**Εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως**» πρέπει νὰ γίνεται ἡ «κοινωνία» ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Πόσο ἐκφράζουν τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τὰ λόγια ἐνὸς νέου: «**Οἱ γονεῖς μας εἶναι καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι. Ἐχουν καὶ αὐτοὶ ἀνάγκη ἀπὸ ἀγάπη καὶ κατανόηση. Γιατί πρέπει ὅλο νὰ τοὺς ζητᾷμε καὶ ποτὲ νὰ μὴν τοὺς δίνουμε; Συχνὰ ὑψώνεται ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ σὲ μᾶς ἓνα τείχος.**

Μᾶς χωρίζει. Κόβει τὴν ἐπικοινωνία. Καταργεῖ τὸν διάλογο. Μᾶς ἀποξενώνει. Σιγὰ - σιγὰ μᾶς μεταβάλλει σὲ δυὸ κόσμους ἄγνωστους, ξένους, ἐχθρικούς. Καὶ ὁ προβληματισμὸς μου: Τίς πέτρες τοῦ χωριστικοῦ τείχους, ποῖος τίς σώρευσε; Μήπως εἶμαι ἐγὼ ὁ χτίστης τοῦ τείχους;» Ἐνα ἐρώτημα πού θὰ ἔπρεπε ὅλους νὰ μᾶς ἀπασχολεῖ καὶ νὰ μᾶς προβληματίζει σοβαρά.

Θέλουμε οἱ ἄλλοι νὰ μᾶς ἀγαπᾶνε; Ναί, τότε καὶ ἐμεῖς νὰ τοὺς ἀγαπᾶμε. Τὰ ἀδέλφια μας, οἱ γονεῖς μας, οἱ φίλοι μας, οἱ συνάδελφοί μας θέλουμε νὰ μᾶς ἀγαπᾶνε, νὰ μᾶς σκέπτονται, νὰ μᾶς ὑπολογίζουν; Ἐμεῖς δὲν πρέπει νὰ κάνουμε τὸ ἴδιο; Μὰ ἔχουν ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίες πού μᾶς πειράζουν, μᾶς ἐνοχλοῦν, μᾶς χτυπᾶνε στὰ νεῦρα. Ἐμεῖς εἶμαστε τέλειοι; Δὲν ἔχουμε ἀδυναμίες; Ἐκεῖνοι ἀπαιτητικοί, λέμε. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε ἀπαιτήσεις συχνὰ ὑπερβολικές; Θέλουμε νὰ μὴν προσέχουν τίς ἀδυναμίες μας, ἀλλὰ νὰ τίς βλέπουν με κατανόηση. Νὰ μᾶς δέχονται, νὰ μᾶς ἀνέχονται καὶ νὰ μᾶς ἀγαποῦν, ὅπως εἶμαστε, τέτοιοι πού εἶμαστε, με τίς ἰδιοτροπίες μας, τίς ἀντιδράσεις μας, τὰ πείσματά μας. Ἐπομένως καὶ ἐμεῖς, γιατί δὲν πρέπει νὰ δεχόμεστε καὶ νὰ ἀνεχόμεστε τοὺς ἄλλους, ὅπως εἶναι; «*Ἀγάπα τὸν φίλο σου με τὸ ἐλάττωμά του*» μᾶς λέει ἡ λαϊκὴ σοφία. Ἐμεῖς τί θέλουμε; Νὰ βροῦμε τέλειους καὶ ἀναμάρτητους, γιὰ νὰ τοὺς ἀγαπήσουμε; Ἄν αὐτὸ ζητᾷμε, νὰ τὸ ξέρουμε, δὲν θὰ βροῦμε κανένα γιὰ νὰ ἀγαπήσουμε καὶ ἐπομένως κανένα γιὰ νὰ μᾶς ἀγαπήσει. Θὰ εἶμαστε οἱ πῶς δυστυχισμένοι ἄνθρωποι. Θέλουμε ἀνυπέβλητο παράδειγμα ἀγάπης; Γιατί ὁ Κύριος μᾶς ἀγάπησε; Γιατί εἶμαστε τέλειοι; Μᾶς ἀγάπησε καὶ θυσιάστηκε γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς. Ὁ Ἅγιος καὶ Ἀναμάρτητος! Ἐμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ τί πρέπει νὰ κάνουμε γιὰ τοὺς συναμαρτωλοὺς ἀδελφούς μας;

Ἀπὸ τὴ στιγμή πού γνωρίσαμε τὸν Χριστὸ καὶ γέμισε ἡ ψυχὴ μας ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς, μεταφερθήκαμε ἀπὸ τὸν πνευματικὸ θάνατο στὴν ἀληθινὴ ζωή.

Ὁ καλύτερος τρόπος, γιὰ νὰ βροῦμε τὴν ἀγάπη, εἶναι νὰ δώσουμε ἀγάπη. Μονάχα ὁποῖος δίνει ἀγάπη, γεύεται τὴ χαρὰ τῆς ἀγάπης. Ὁποῖος ἀναζητᾷ τὴν ἀγάπη, χωρὶς νὰ προσφέρει ἀγάπη, εἶναι ἀδύνατο νὰ βρεῖ καὶ νὰ ζήσει τὴν ἀγάπη.

«Ὁ σπειρών φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπειρώνων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.

Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται· ἐσκόρπισεν,

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Γ' ΔΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β' Κορ. θ' 6-11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ζ' 11-16

ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπειρόντι καὶ

ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πλυθῦναι τὸν σπῆρον ὑμῶν καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ».

Ἡ ἔλεημοσύνη μας με χαρά

Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός».

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες χριστιανικὲς ἀρετές. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸ Ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, προτρέπει τοὺς Κορινθίους νὰ προσφέρουν στὸν ἔρανο γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἰουδαίας, ποὺ ὑπέφεραν ἀπὸ φτώχεια.

Ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ἂς δίνει σύμφωνα με τὴν ἀγαθὴ διάθεση τῆς καρδιᾶς του, ὄχι με λύπη ἢ ἀπὸ ἀνάγκη. Γιατὶ ὁ Θεὸς «ἀγαπᾷ ἐκεῖνον ποὺ δίνει με καλωσύνη καὶ γλυκύτητα».

A. ΜΕ ΚΑΛΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη μας σωστή, εἶναι ἡ ἐλεύθερη διάθεση τῆς καρδιᾶς μας. Νὰ δίνουμε με ἀγνὰ ἐλατήρια, ὄχι με λύπη ἢ ἀπὸ ἀνάγκη. Συμβαίνει πολλὲς φορές νὰ κάνουμε ἐλεημοσύνη με κάποια στενοχώρια ἢ ἐσωτερικὸ γογγυσμό. Δίνουμε με σκυθρωπὸ τὸ πρόσωπο, σὰν νὰ τὴν κάνουμε ἀπὸ κάποια ἀνάγκη. Ἡ γιὰ τὸ οἱ συνθῆκες τὸ ἐπέβαλαν ἢ γιὰ τὸ δὲν θέλουμε νὰ ντροπιαστοῦμε μπροστὰ σὲ γνωστὰ πρόσωπα. Μιὰ τέτοια ἐλεημοσύνη δὲν ἔχει ἀξία. Δὲν εἶναι εὐάρεστη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Μερικοὶ γιὰ νὰ ἐλεήσουν ἐρευνοῦν, ὄχι τόσο γιὰ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθεια, ὅσο γιὰ τὸ δὲν εἶναι πρόθυμοι σὲ ἀγαθοεργίες. Βεβαίως πρέπει νὰ ἰδρῶναι τὸ χέρι προτοῦ νὰ δώσει, ἀλλὰ ὄχι νὰ ἰδρῶναι προκειμένου νὰ μὴ δώσει καὶ νὰ βοηθήσει τὸν πάσχοντα καὶ ἀναξιοπαθοῦντα συνάνθρωπό μας.

Ὁ συνάνθρωπός μας ποὺ ἔχει πραγματικὴ ἀνάγκη, μπορεῖ νὰ εἶναι εὐαίσθητος καὶ νὰ τὸν πληγώσουμε. Ὅταν ἀδιάκριτα τὸν ἀνακρίνουμε, τραυματίζεται, πονάει, ματώνει ἡ καρδιά του. Φεύγει πικραμένος. Ἐχει ὁ φτωχὸς καὶ ἔρημος γέροντας ἀξιοπρέπεια. Ἡ φτώχεια δὲν εἶναι ἔγκλημα. Σήμερα βρίσκεται αὐτὸς σὲ δύσκολη κατάσταση. Αὔριο ἐμεῖς. Ποιὸς ξέρει τί μᾶς περιμένει κι ἐμᾶς στὸ μέλλον!

Ἐνας ἄλλος σκόπελος εἶναι ὁ ἀτομισμὸς καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς μας. Ὁ ἀτομιστὴς ἄνθρωπος σκέπτεται μονάχα τὸ ἄτομό του. Ξοδεύει ἀσυλλόγιστα

γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὶς ἐπιθυμίες του. Δὲν βάζει ποτὲ φρένο στὰ ἀτομικά του ἔξοδα. Γιὰ ἐλεημοσύνη ὅμως δὲν δίνει τίποτα. Καὶ προφασίζεται ὅτι δὲν τοῦ φτάνουν. Ἀλλὰ κι ἂν εἶχε πιὸ πολλὰ πάλι οἱ ἴδιες δυσκολίες.

Σ' αὐτὲς ὅλες τὶς προφάσεις ποὺ δὲν εὐσταθοῦν, μᾶς ἀπαντοῦν οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος μᾶς παρακινεῖ νὰ κάνουμε πρόθυμα καὶ ὀλοψυχα ἐλεημοσύνη, σὲ ὅλους ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς εὐεργετῆ με τὸν ἥλιο καὶ τὴ βροχὴ (Ματθ. ε' 45).

B. Ο ΦΤΩΧΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΑΣ

Ἡ καλοσύνη, ἡ ἐλεημοσύνη γιὰ νὰ εἶναι σωστή, χρειάζεται νὰ γίνε με χαρὰ καὶ με τρόπο καλὸ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνε κανεὶς «ἰλαρὸς δότης», χρειάζεται κάποια προεργασία. Ὁ δότης, δηλαδὴ ὁ Χριστιανὸς ποὺ δίνει ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ ἀξιολογεῖ τὰ πράγματα ἀνάλογα με τὴν ἀξία τους. Νὰ μὴ θεωρεῖ πρῶτα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, δηλαδὴ χρήματα, φαγητά, σπίτια, μαγαζιά, ἀμπέλια, χωράφια κ.τ.λ. Νὰ μὴν προσκολλᾶ τὴν καρδιά του σ' αὐτά. Γιατὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι πρόσκαιρα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, τὰ πνευματικά ποὺ εἶναι αἰώνια. Ὁ συνάνθρωπός μας ἔχει ἀθάνατη ψυχὴ καὶ εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Ἐχει ἀσυγκρίτως μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τῆς γῆς. Γι' αὐτὸν τὸν ἀδελφό μας ἔχυσε τὸ αἷμα τοῦ Ὁριστός. Αὐτὸς ὁ ἄγνωστος ζητιάνος εἶναι πραγματικὸ ἀδελφός μας, ἀφοῦ ἐνὸς Πατέρα εἴμαστε παιδιά. Καὶ ὁμολογοῦμε τὴν ἀλήθεια αὐτή, κάθε φορὰ ποὺ λέμε τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Ὅσοι κάνουν ἐλεημοσύνη με ἀγαθὴ διάθεση, με καθαρὴ καὶ πονετικὴ καρδιά, με χαρὰ καὶ ἰλαρότητα, θὰ εἶναι κερδισμένοι καὶ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν αἰωνιότητα. Γιατὶ θὰ ἔχουν εἰρήνη καὶ θησαυρίζουν «θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ» (Ματθ. στ' 20). Καὶ θὰ ἀκούσουν στὴν δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου μας τὰ θεϊκὰ λόγια Του: «**Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἰστοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν...** Ἐπεινάσα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν» (Ματθ. κε' 34,35).

«Πιστὸς ὁ λόγος καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιϊστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὡν αὐτοκατάκριτος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
Δ' ΛΟΥΚΑ (ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ Ζ' ΟΙΚ. ΣΥΝ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Τίτ. γ' 8-15
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ν' 5-15

«Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἔλθειν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαί τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν».

ΠΙΣΤΗ ΟΡΘΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΩΦΕΛΙΜΑ

«Πιστὸς ὁ λόγος καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ»

Ἡ ὀρθὴ πίστις καὶ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα ἔργα εἶναι δύο βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στὸν μαθητὴ του Τίτο, ἐπίσκοπο Κρήτης: «**Τὸ ὅτι ἀναγεννηθήκαμε καὶ θὰ κληρονομήσουμε τὴν αἰώνια ζωὴ εἶναι λόγος καὶ ἀλήθεια ἀξίοπιστη. Καὶ γι' αὐτὰ θέλω νὰ διαβεβαιώσεις καὶ νὰ πείθεις τοὺς Χριστιανούς, γιὰ νὰ φροντίζουν ὅσοι ἔχουν πιστέψει στὸν Θεό, νὰ πρωτοστατοῦν μετὰ ζήλο στὰ καλὰ ἔργα».**

Μόνη ἡ πίστις δὲν μπορεῖ νὰ σώσει τὸν ἄνθρωπο. Καὶ μόνον τὰ ἔργα δὲν μποροῦν νὰ τὸν δικαιώσουν. Χρειάζονται λοιπὸν μαζὶ μετὰ τὴν πίστιν καὶ τὰ καλὰ ἔργα. Γιατὶ τὰ ἔργα ζωντανεύουν καὶ ἐνεργοποιοῦν τὴν πίστιν. «**Ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστὶ καθ' ἑαυτήν**» (Ἰακ. β' 17). Ἄν δηλαδὴ ἡ πίστις δὲν ἔχει ὡς καρπὸ ἔργα ἀρετῆς, εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου νεκρή. Ὅσο μπορεῖ νὰ εὐχαριστηθεῖ κανεὶς ἀπὸ ἓνα νεκρὸ σῶμα, πού δὲν κινεῖται, ἀλλὰ καταλήγει στὴ φθορὰ καὶ στὴν ἀποσύνθεση, ἄλλο τόσο μπορεῖ νὰ εὐχαριστηθεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ μιὰ πίστιν πού δὲν ἐμψυχώνεται ἀπὸ ἔργα ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας.

Α. ΠΙΣΤΗ ΟΡΘΗ «ΔΙ' ΑΓΑΠΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥΜΕΝΗ».

Στὴν νέα ζωὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ Κύριός μας θέλει ἀπὸ μᾶς πίστιν ὀρθή, πού ἐκδηλώνεται μετὰ τὰ ἔργα τῆς ζωντανῆς καὶ ἀληθινῆς ἀγάπης (Γαλ. ε' 6). Οὔτε μόνον στὴν πίστιν νὰ μένουμε οὔτε μόνον στὰ ἔργα. Ἄν τὰ ἔργα μείνουν συναισθηματικὲς ἐκδηλώσεις κ' ἂν ἡ πίστις καλύψει μόνον τὶς διανοητικὲς ἀναζητήσεις, χωρὶς ἀναφορὰ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, τότε ἡ πίστις γίνεται ἰδεολογία καὶ τὰ ἔργα ἀνθρωπισμός. Ἄν ὅμως ἡ πίστις καὶ τὰ ἔργα δὲν γίνονται βίωμα, τότε δὲν μπορούμε νὰ μιλάμε γιὰ χριστιανικὴ ζωὴ.

Ἐκεῖνος ὁ Χριστιανὸς πού ἀρκεῖται σὲ μιὰ διανοητικὴ πίστιν καὶ ἀπέχει τῶν καλῶν ἔργων, φυλακίζεται στὴ δύναμιν τοῦ ἐγώ. Ὑπάρχει λοιπὸν

ἓνας μεγάλος κίνδυνος, νὰ φύγει ἡ πίστις ἀπὸ τὴν καρδιά μας καὶ νὰ περιοριθεῖ στὴ διάνοια, στὴ σκέψιν μας. Τότε δὲν εἶναι πιά πίστις σωστή, πού ζωογονεῖται ἀπὸ τὴ χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καταντᾷ ἓνα διανοητικὸ καὶ φιλοσοφικὸ παιχνίδι, πού ἐξαντλεῖται «**σὲ ἀνόπτες συζητήσεις καὶ γενεαλογίες καὶ φιλονεικίες καὶ σὲ μάχες νομικῆς**» (Τίτ. γ' 9).

Αὐτὴ ἡ διανοητικὴ καὶ νομιστικὴ, ἡ πλανεμένη πίστις, ἦταν ἡ πίστις τῶν αἰρετικῶν. Λένε μὲ τὰ λόγια πὼς πιστεύουν στὸν Θεό, ὅμως τὸν ἀρνούνται μετὰ τὴ διδασκαλία καὶ μετὰ τὰ ἔργα τους. Εἶναι ἄνθρωποι ἐγωπαθεῖς, πού ἀποστρέφονται τὴν ἀλήθεια, ἀνυπάκουοι στὴν ὀρθὴ πίστιν καὶ ἀνίκανοι γιὰ κάθε καλὸ ἔργο. «**ἔχουν τὸ ἐξωτερικὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς εὐσεβείας, ὅμως ἔχουν ἀρνηθεῖ τὴ δύναμίν της**» (Τιμ. γ' 5). Ἡ ὀρθόδοξη πίστις φυτρώνει στὴ φωτισμένη καρδιά ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τότε ἀπὸ τὴν καρδιά εὐκολὰ φτάνει καὶ στὰ χέρια, πού ἐργάζονται τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

Β. ΕΡΓΑ ΩΦΕΛΙΜΑ ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΘΕΟΥ.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἦταν ἄνθρωποι μεγάλης πίστεως καὶ καλῶν ἔργων. «Ἀστέρες πολὺφωτοι» πού ἔλαμπαν καὶ λάμπουν μετὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστιν τους καὶ τὰ πολύκαρπα ἱεραποστολικά καὶ ὠφέλιμα ἔργα τους.

Ἐνῶ οἱ αἰρετικοὶ δὲν εἶχαν οὔτε ὀρθὴ πίστιν, οὔτε «βίον ὀρθόν», οὔτε ὠφέλιμα ἔργα ἀγάπης.

Ἔτσι ἐξηγεῖται ὁ ἀγώνας τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ὀρθοδοξίας μας, τοῦ Μ. Βασιλείου, ἱεροῦ Χρυσόστομου, ὅλων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού τιμᾶμε σήμερα: Νὰ διασωθεῖ ὁ αὐθεντικὸς καθολικὸς τρόπος ὑπάρξεως τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ Ὀρθοπραξίας. Δηλαδὴ ἡ ἐνότητα ὀρθῆς πίστεως ἐν Χριστῷ καὶ ἀγάπης ἐμπρακτικῆς μετὰ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα ἔργα. Ὁ Μ. Βασίλειος ἀποτελεῖ ἄριστο πρότυπο, μετὰ τὴν ὀρθὴ πίστιν, τὴν ἅγια ζωὴ του, τὴν ὑπέροχην ὀρθόδοξην συγγραφικὴν του προσφορὰ καὶ τὰ ὠφέλιμα ἔργα τῆς «Βασιλείας» του.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς ἀναγνώστες μας

«Θέλει πάντας σωθῆναι»

«Ἡ ἀμφιβολία γιατί ὄχι καὶ ἡ ὀλιγοπιστία γίνονται συχνὰ βασανιστικὸ σαράκι ποὺ ταιλαιπωρεῖ τὴν ψυχὴ μου. Πολλὰ τὰ ἀναπάντητα ἐρωτηματικὰ ποὺ ἐπεκτείνονται στὴν αἰωνιότητα: Τί θὰ γίνει μετὰ τὸ πρόβλημα τῆς σωτηρίας μας; Ὁ πατέρας μου καὶ ἕνας θεῖος μου, ποὺ ἔφυγαν ξαφνικὰ ἀπὸ τὴ γῆ αὐτὴ θὰ σωθοῦν; Ἡ ζωὴ τους μετὰ κάνει νὰ ἀμφιβάλλω. Δὲν ἦταν τέτοια, ὅπως θὰ τὴν ἤθελε ὁ Θεός. Καὶ δὲν τοὺς δόθηκε χρόνος γιὰ προετοιμασία, γιὰ διόρθωση καὶ μετάνοια. Τί, λοιπόν, θὰ γίνει μετὰ αὐτούς;»

Εἶναι γεγονός πὼς τὰ ἐρωτηματικὰ τῆς ἀμφιβολίας συχνὰ-πυκνὰ μᾶς ἐπισκέπτονται καὶ μᾶς ταιλαιποροῦν. Ἀρχίζουν οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοὶ μετὰ ἐπιφανειακὰ κριτήρια. Ζυγίζονται οἱ καλὲς καὶ οἱ ἄσχημες πλευρὲς καὶ ἡ πλάστιγγα τῆς κρίσεώς μας ἀδιάκοπα ταλαντεύεται. Ἐπιχειροῦμε μετὰ τὰ δικά μας κριτήρια νὰ τοποθετήσουμε τοὺς ἀνθρώπους στὴ σωτηρία ἢ στὴν ἀπώλεια. Μᾶς διαφεύγει τελείως πόσο ἐπισηφελὴ καὶ πρόχειρη εἶναι ἡ ἀνθρώπινη κρίση. Ἀπλούστατα γιατί περιορίζεται μονάχα σὲ αὐτὸ ποὺ βλέπει. Τῆς εἶναι ὅμως ἀδύνατο νὰ γνωρίζει τὸ βάθος τῆς ψυχῆς, τοὺς μυστικούς ἀγῶνες, τὶς ἀδιόρατες διαθέσεις. Πολὺ περισσότερο μᾶς διαφεύγουν οἱ ἄγνωστοι συγκλονισμοί, οἱ προβληματισμοὶ ἢ οἱ ἀναθεωρήσεις τῆς ζωῆς καὶ τῆς πιὸ ἀμαρτωλῆς, ποὺ μπορεῖ νὰ συμβοῦν στὶς τελευταῖες ἢ στὴν τελευταία στιγμή.

Μιὰ κυρία βαθιὰ στενοχωρημένη καὶ ἀνήσυχη ἔλεγε σ' ἕνα ἱερέα:

—Ὁ σύζυγός μου δὲν πατοῦσε ποτὲ τὸ πόδι του στὴν Ἐκκλησία. Ἦταν ἄπιστος, δύστροπος, ἀντιδραστικός. Σήμερα ἔπεσε ἀπὸ μιὰ γέφυρα καὶ σκοτώθηκε. Ἐχασε τὴ ζωὴ του, ἔχασε καὶ τὴν ψυχὴ του. Εἶμαι ἀπελπισμένη γι' αὐτὸν τὸν διπλὸ χαμὸ του. Ἄν τουλάχιστον εἶχε σωθεῖ ἡ ψυχὴ του, θὰ ἤμουν παρηγορημένη. Ἐνῶ τώρα:

—Κυρία μου, ἀπάντησε ὁ ἱερέας. Πὼς εἴσατε τόσο σίγουρη ὅτι ὁ σύζυγός σας χάθηκε; Δὲν γνωρίζετε πὼς ἡ ἀπόσταση ἀνάμεσα στὴ γέφυρα καὶ στὸ νερὸ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, γιὰ νὰ προσφέρει τὴ δυνατότητα σὲ κάποιον νὰ σωθεῖ; Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἀπόσταση μᾶς ἀπαγορεύει νὰ κρίνουμε ὅποιον-δήποτε ἄνθρωπο. Καὶ ἀκόμα μᾶς ἀπαγορεύει νὰ ἀπελπίζομαστε γιὰ τὴ σωτηρία καὶ τοῦ πιὸ μεγάλου, ὅπως τὸν θεωροῦμε ἐμεῖς, ἀμαρτωλοῦ.

Πράγματι μᾶς εἶναι τελείως ἄγνωστο τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός, ποὺ **«πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν»** (Τιμοθ. β' 4), δὲν γνωρίζουμε πὼς ἐργάζεται σὲ κάθε ψυχὴ καὶ τὸ τελευταῖο δευτερόλεπτο. Καὶ ὄχι μόνο ὅταν ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ ἀκέραιες τὶς αἰσθήσεις του, ἀλλὰ καὶ ὅταν βρίσκεται σὲ κωματώδη ἢ «φυσικὴ» κατάσταση καὶ τότε δὲν ξέρουμε τί γίνεται στὰ

μυστικὰ βάθη τῆς ψυχῆς. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἀγνοοῦμε, γιατί νὰ ἀμφιβάλλουμε καὶ νὰ ταιλαιπωροῦμαστε χωρὶς λόγο; Ἀντὶ νὰ ἀμφιβάλλουμε, δὲν θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ ἐμπιστευόμαστε μετὰ παιδικὴ ἀπλότητα, σὲ τέτοια μεγάλα καὶ δύσκολα θέματα, πιὸ πολὺ στὴν πρόνοια καὶ πατρικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ; Γιατί νὰ μὴ στηριζόμαστε στὸ ἄπειρο ἔλεος τοῦ οὐράνιου Πατέρα μας, ποὺ **«οὕτως ἠγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον»;** (Ἰωάν. γ' 16).

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ποτὲ καὶ γιὰ κανένα δὲν ἀπελπίζεται. Ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους νὰ κάνει τὸ πᾶν γιὰ νὰ ὀδηγήσει στὴ σωτηρία. Τί θὰ λέγαμε ἐμεῖς γιὰ ἕνα ληστή ποὺ τερματίζει τὴ ζωὴ του πάνω στὸ ἱκρίωμα τοῦ σταυροῦ; Ἀσφαλῶς θὰ τὸν διαγράφαμε ἀπὸ τὴ σωτηρία. Δὲν τὸν διαγράφει ὅμως ὁ Θεός ποὺ τοῦ ἀνοίγει διάπλατα τὶς πύλες τοῦ παραδείσου, γιὰ νὰ τὸν κάνει τὸν πρῶτο πολίτη τῆς βασιλείας Του.

Πόσο ἀσύλληπτη στοργὴ καὶ βαθὺ πόθο σωτηρίας κρύβει ἡ προσφώνηση τοῦ Κυρίου πρὸς τὸ «κέντρο τῆς μαιφονίας», τὴν Ἱερουσαλήμ! Φονεύει τοὺς προφῆτες καὶ λιθοβολεῖ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, ἀντιστέκεται πεισματικὰ σὲ ὅλα τὰ προσκλητήρια τῆς σωτηρίας. Καὶ ὅμως ὁ Χριστός, αὐτὴ τὴν ἀγνώμονα πόλη καὶ τοὺς ἀχάριστους κατοίκους της, πόσες καὶ πόσες φορές δὲν προσπαθεῖ νὰ τοὺς συμμαζέψει, ὅπως ἡ κλώσσα τὰ κλωσσόπουλά της! Καὶ ἡ στοργὴ Του δὲν μειώνεται καὶ ἡ προσπάθειά Του δὲν σταματᾷ μολοντί γνωρίζει ὅτι ἡ πόλη αὐτὴ τοῦ ἐπιφυλάσσει τὸν ὀδυνηρὸ σταυρὸ καὶ τὸν ἐπονείδιστο θάνατο. Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ μᾶς καταδιώκει σὲ ὀλόκληρη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς μας μέχρι τὴν τελευταία μας ἀναπνοή. **«Τὸ ἔλεός σου καταδιώκει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου»** (Ψαλμ. 22, 6), ἀναφωνοῦσε καὶ ὁ Δαβὶδ.

Διάχυτη εἶναι αὐτὴ ἡ ἔννοια τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας σὲ ὀλόκληρη τὴν Ἁγία Γραφή. Πρῶτος ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ πρῶν διώκτης καὶ κατ' ἐξοχίαν **«ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου»** (Α' Κορινθ. ζ' 25), ποτὲ δὲν ἔπαψε μετὰ εὐγνωμοσύνη νὰ τὸ διακηρύττει. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος μᾶς παρουσιάζει τὸν Θεὸ ἀπὸ τὴν πολλή Του μακροθυμία νὰ ἀναβάλλει τὴν ἔνδοξη δευτέρα Του ἔλευση **«μὴ βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι»** (Β' Πέτρ. γ' 9). Αὐτὴ τὴν ἀλήθεια τόνιζε καὶ ὁ προφῆτης Ἰεζεκιήλ: **«Ὁ Θεὸς οὐ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἀσεβοῦς ὡς τὸ ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν αὐτόν»** (Ἰεζεκ. λγ' 11).

Ἀπέραντη ἡ θεϊκὴ ἀγάπη. Γι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ κάνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς τῆς θείας μακαριότητας.

«Σὺ πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν»

Υπάρχουν, Κύριε, στιγμές δύσκολες, δραματικές, πού πρέπει κανείς να ξεπεράσει τὸν ἑαυτό του. Νὰ σταθεῖ σὰν ἥρωας μπροστὰ στὰ πιὸ σκληρὰ χτυπήματα τῆς ζωῆς. Νὰ κάνει κανείς τὸν γενναῖο εἶναι εὐκόλο. Νὰ εἶναι γενναῖος εἶναι δύσκολο. Αὐτὸ ἔζησα τὶς ἡμέρες αὐτὲς σ' ὅλη τὴν ἔντασή του. Τὸ χτύπημα ἦλθε ἀπροσδόκητο. Ποιὸς τὸ περίμενε; Ἡ μητέρα μου χρειάστηκε νὰ μεταφερθεῖ βιαστικά στὸ νοσοκομεῖο. Ἡ ὑγεία της μέχρι τότε τίποτα σοβαρὸ δὲν προμνηύσε. Σήμερα ὅμως; Τί ἦταν αὐτό; Ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη ἢ παγωνιά τοῦ θανάτου τὴν τύλιξε ἀπὸ παντοῦ. Τί ἀναπάντεχο χτύπημα! Μὲ ξάφνιασε κυριολεκτικά. Ὁ ξάστερος οὐρανὸς τοῦ σπιτιοῦ μας μὲ μιὰς σκοτείνιασε.

Ἦμουν μόνος. Ὁ πατέρας μου ἔλειπε σὲ ταξίδι. Τὴ συνόδευσα ἐγὼ στὸ νοσοκομεῖο. Ὁ διευθυντὴς ὕστερα ἀπὸ πολὺ ὥρη ἐξέτασε μὲ δυσκολία ἔκρυβε τὴν ἀνψυχία του. Μὲ πλησίασε μὲ πολλὴ καλοσύνη. Ἐγὼ τὸν παρατηροῦσα προσεκτικά στὸ πρόσωπο καὶ προσπαθοῦσα νὰ μαντέψω ἀπὸ τὴν ἔκφρασή του τὴν κατάσταση. Ἡ ἀγωνία μου εἶχε κορυφωθεῖ. Τὸ βλέμμα μου ἦταν καρφωμένο στὰ χεῖλη του.

—Παιδί μου, ἄρχισε ἀργά. Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰδοποιηθεῖ ἀμέσως ὁ πατέρας σου. Ἡ κατάσταση τῆς μητέρας σου εἶναι πολὺ σοβαρή.

Κατάλαβα. Δὲν μοῦ ἔμενε πιά καμιὰ ἀμφιβολία. Ὅλα μοῦ τὸ μαρτυροῦσαν.

—Δηλαδή, γιατρέ, ψιθύρισα μὲ δισταγμὸ, δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἐλπίδα;

—Ἡ ἐπιστήμη θὰ κάνει τὸ καθῆκον της. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἐμεῖς τίποτε ἄλλο δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε, πρόσθεσε καὶ συνέχισε τὶς ἐπισκέψεις του.

Ἐνιωσα τὰ γόνατά μου νὰ λυγίζουν. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ σωριαζόμουν. Ἐνας κόμπος ἀνέβηκε στὸ λαιμό. Τὰ μάτια μου εἶχαν ὑγρανεῖ. Πρέπει νὰ εἶχα γίνει πολὺ χλωμός. Ἡ ἀγωνία εἶχε θρονιαστεῖ στὴν ψυχὴ μου. Πίεσα τὸν ἑαυτό μου. Προχώρησα καὶ κάθησα βαρὺς σὲ μιὰ πολυθρόνα.

—Ὡστε μέχρις ἐδῶ ἦταν; ψιθύρισα. Σὲ λίγο ὅλα θὰ ἔσβηναν, θὰ σκοτείνιαζαν; Μιὰ ζωὴ πολυαγαπημένη, πού τόσο εἶχε συμπονέσει, πού τόσες φορές ἐγὼ εἶχα πικράνει -αὐτὸ τὸ τελευταῖο μοῦ ξέσχιζε τὴν καρδιά- θὰ ἔφευγε τόσο ξαφνικά; Αὐτὸ τὸ χαριτωμένο πρόσωπο θὰ ἔπαυε νὰ μοῦ χαμογελάει; Αὐτὰ τὰ φωτεινὰ μάτια θὰ ἔσβηναν ὀριστικά καὶ δὲν θὰ μοῦ ξανάστελναν τὶς ἀνταύγειες τοῦ παραδείσου; Αὐτὰ τὰ χεῖλη τὰ γλυκὰ δὲν θὰ μοῦ ψιθύριζαν πιά ἐκεῖνα τὰ τρυφερὰ λόγια τῆς πηγαίας μητρικῆς ἀγάπης; Ὡ, γιατί, Θεέ μου, μιὰ τέτοια δοκιμασία;

Σηκώθηκα ἀπότομα. Ποῦ βρῆκα τὴ δύναμη; Πῆγα κατευθεῖαν στὸ δωμάτιο τῆς μητέρας μου. Ἡ ἀδελφὴ διακριτικά μᾶς ἄφησε καὶ βγήκε ἔξω. Μείναμε γιὰ λίγο μόνοι. Τὴν κοίταξα σὰ χαμένος. Εἶχε κλειστὰ τὰ μάτια, τὰ χεῖλη της ὠχρὰ, τὸ πρόσωπό της λευκὸ σὰν τὸ πανί. Στεκόμουν ἐκεῖ ἀμίλητος, ἀνήμπορος νὰ τὴν βοηθήσω. Ἐβλεπα μιὰ ζωὴ ἔτοιμη νὰ φτερουγίσει μέσα ἀπὸ τὰ

χέρια μου, χωρὶς καὶ νὰ μπορῶ νὰ τὴν συγκρατήσω. Τότε γιὰ πρώτη φορά ἔνιωσα τόσο πολὺ τὴν ἀδυναμία μου, τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, Θεέ μου.

Χωρὶς καλὰ—καλὰ νὰ τὸ καταλάβω γονάτισα. Ὑψώσα τὰ μάτια. Τὸ καθετὶ εἶχε χαθεῖ τὴν ὥρα αὐτὴ ἀπὸ μπροστὰ μου. Μονάχα Ἐσὺ, ὁ παντοδύναμος Κύριος, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, ὁ νικητὴς τοῦ θανάτου, ὑπῆρχες. Τὰ χεῖλη μου σώπαιναν. Ἡ καρδιά μου ὅμως βοοῦσε δυνατὰ. Γιὰ πρώτη φορά ἔνιωσα τί θὰ πεῖ νὰ παλεύεις στὴν προσευχή.

Ἡ σκέψη μου ἔτρεχε ἀσταμάτητα. Δὲν μπορούσα νὰ τὴν συγκρατήσω. Ἐψαχνε κάτι σταθερὸ νὰ βρεῖ, κάπου μὲ σιγουριά νὰ ἀκουμπήσει. Γύρισε δυὸ χιλιάδες χρόνια πίσω. Τότε πού Ἐσὺ, ὁ μεγάλος Ἴατρος, διέτρεχες τὶς πόλεις καὶ τὰ χωριὰ τῆς Παλαιστίνης καὶ μὲ τὰ χαριτόβρυτα χέρια Σου σκόρπιζες τὴν ὑγεία καὶ θεραπείες **«πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας»**. Εἶδε ξαφνικά μιὰ γυναίκα -πόσο μοῦ φάνηκε, ἔτσι ὅπως ἦταν ξαπλωμένη πάνω στὸ κρεβάτι, πὼς ἔμοιαζε μὲ τὴ μητέρα μου- νὰ ψήνεται στὸν πυρετό. Μόλις ὅμως τὴν πλησίασες Ἐσὺ **«ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως»**. Καὶ πόσες ἄλλες φορές ἕνας Σου λόγος εἶχε φυγαδεύσει πυρετούς, εἶχε στερεώσει παράλυτα μέλη, εἶχε ἀναστήσει νεκρούς; Γιατί καὶ τώρα νὰ μὴν ἐπαναλάβεις τὸ θαῦμα Σου; Ἐσὺ δὲν εἶσαι **«χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»**; Γιατί λοιπὸν νὰ ἀμφιβάλλω, ὅτι καὶ τώρα μπορεῖς καὶ θέλεις νὰ θεραπεύσεις τὴ μητέρα μου;

Πόση ὥρα στάθηκα σ' αὐτὴ τὴ θέση δὲν γνωρίζω. Ἐνα ξέρω πὼς ὅταν σηκώθηκα ἤμουν δυνατός. Ἦμουν νικητὴς. Εἶχα νικήσει. Naί, εἶχα νικήσει τὸν φόβο, τὴν ὀλιγοπιστία, τὴν ἀρρώστια, τὸν θάνατο.

Ἄφησα τὸ νοσοκομεῖο εἰρηνικός. Εἶχα ἐμπιστευθεῖ τὴ μητέρα μου στὰ παντοδύναμα χέρια Σου. **«Σὺ πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν»**. Τί εἶχα νὰ φοβηθῶ; Γιατί νὰ ἀνψυχῶ;

Τὸ ἴδιο κίβλας ἀπόγευμα πού ξαναγύρισα, ἡ μητέρα μου εἶχε πάρει τὸ καλύτερο. Οἱ γιατροὶ δὲν πίστευαν στὰ μάτια τους. Ὁ πατέρας μου δὲν χρειάστηκε νὰ ἐνοχληθεῖ. Εἶχα **«ἐνοχλήσει»** Ἐσένα τὸν Οὐράνιο Πατέρα μου καὶ εἶχες ἀκούσει τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. Ἐνα παιδί Σου εἶχε ζητήσει μὲ θέρμη: **«Μόνον εἰπέ λόγον καὶ ἰαθήσεται»**. Καὶ εἶπες τὸν λόγο Σου τὸν παντοδύναμο: **«Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ Σου, ἡ μητέρα μου, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης»**.

Καὶ τώρα αἰσθάνομαι αὐθόρμητα νὰ ἀνεβαίνουν στὰ χεῖλη μου τὰ λόγια τοῦ Ψαλμωδοῦ Σου: **«Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε, ὅτι ἐξείλατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐάρεστήσω ἐνώπιον Κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων»**.

Αὐτὸν τὸν ὕμνο τῆς βαθεῖας εὐγνωμοσύνης θέλω νὰ καταθέσω κι ἐγὼ τώρα ταπεινὰ στὸ θρόνο τῆς ἀγάπης Σου.

«Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρά ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσότερος ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
ΣΤ' ΛΟΥΚΑ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. α' 11-19
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΛΟΥΚ. ν' 27-39

με ἐκ κοιτίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν

ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορησαί Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου».

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Τὸ Εὐαγγέλιον... οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον... ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι τὸ χαρούμενο μήνυμα τῆς λυτρώσεως καὶ τῆς σωτηρίας. Εἶναι ἡ χαρμόσυνη ἀγγελία ὅτι «ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. γ' 2). Ὁ πρῶτος πού ἔφερε τὸ λυτρωτικὸ αὐτὸ μήνυμα ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Βλέποντας τὸν Κύριό μας κοντά του ἔλεγε στοὺς Ἰουδαίους: **Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»** (Ἰωάν. α' 29). Νὰ Ἐκεῖνος πού θὰ θυσιασεῖ σὰν τὸ πρόβατο καὶ θὰ σηκώσει ἐπάνω του τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ θὰ λυτρώσει ἀπὸ τὴν ἐνοχὴ τοὺς ἀνθρώπους.

Ὀνομάζεται λοιπὸν Εὐαγγέλιον γιατί, ὅπως ἐρμηνεύει ὁ Ζηγαβινός «φέρνει μήνυμα ἀγαθὸ στοὺς ἀνθρώπους: *Δηλαδὴ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ, τὴν κατάλυση τῶν δαιμόνων, τὴν ἀφεση τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν ἀναγέννηση, τὴν νίθησι καὶ τὴν κληρονομία τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν*». Στὴν ἀποστολικὴ περικοπὴ πού ἔχουμε σήμερα, ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στοὺς Γαλάτες: **«Τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ πού σὰς κήρυξα δὲν εἶναι ἔργο ἀνθρώπου. Γιατί, ὅπως οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἔτσι καὶ ἐγὼ δὲν τὸ παρέλαβα ἀπὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ κατ' εὐθείαν με ἀποκάλυψη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»** (Γαλ. α' 11,12). Καὶ τὰ γράφει αὐτὰ γιατί μερικὸι ἐχθροὶ του, τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι δὲν εἶναι σωστὸς Ἀπόστολος, γιατί δὲν ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ μεταξὺ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Γι' αὐτὸ ὑπερασπίζεται τὸ Ἀποστολικὸ του ἀξίωμα.

Α. ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Δὲν εἶναι ἐπινόηση καὶ ἐφεύρεση τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ. Δὲν εἶναι φιλολογία καὶ φιλοσοφία ἀνθρώπινη. Εἶναι λόγος Θεοῦ. Ὁ Κύριός μας, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἦρθε στὴ γῆ μας, γεμάτος με τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δίδασκε στὶς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων. Κάποτε ἦρθε στὴν Πατρίδα του τὴν Ναζαρέτ καὶ τοῦ δόθηκε νὰ διαβάσει περικοπὴ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: **«Πνεῦμα Κυρίου μένει σὲ μένα, γιατί με αὐτὸ με ἔχρισε ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπο καὶ με ἔστειλε νὰ κηρύξω στοὺς πτωχοὺς καὶ γυμνοὺς ἀπὸ τὴν πίστη ἀνθρώπους τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς λυτρώσεως. Νὰ θεραπεύσω αὐτοὺς πού ἡ καρδιά τους ἔχει συντριβεῖ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας»** (Ἠσ. ζα' 1,2). Αὐτὰ ἔλεγε ἡ προφητεία. Καὶ ὁ Κύριος πρόσθεσε: **«Σήμερα, με ὅσα ἀκοῦνε τὰ αὐτιά σας ἔχει ἐκπληρωθεῖ αὐτὴ ἡ προφητεία»** (Λουκᾶ δ' 21). Στὴ συνέχεια οἱ

Ἀπόστολοι Του ἔλαβαν ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Κύριό τους **«νὰ πορευθοῦν καὶ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον σ' ὅλο τὸν κόσμον»** (Μάρκ. στ' 15). Δὲν δίδαξαν δικές τους ιδέες καὶ διδασκαλίες ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Μέσα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον μᾶς μιλάει ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἔχει καταπληκτικὴ δύναμη, πού ἀναγεννάει τοὺς ἀνθρώπους. Μὲ τὴ θεϊκὴ αὐτὴ δύναμη τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ἐγωιστῆς ἄνθρωπος γίνεται ταπεινός, ὁ θυμῶδης γίνεται πρᾶος, ὁ ἀνῆθικος γίνεται ἐγκρατῆς καὶ ἠθικός, ὁ σκληρὸς καὶ ἄδικος, γίνεται εὐγενικός καὶ δίκαιος.

Β. ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Στὸν ἀπόστολο Παῦλο ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Εὐαγγελίου ἐγένετο γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ὁδὸ πρὸς τὴ Δαμασκόν. Ὅταν πήγαινε νὰ συλλάβει καὶ νὰ φυλακίσει τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὁ Κύριος μέσα σ' ἓνα ὑπέρλαμπρο φῶς. Ὁ Κύριος πού ἔκανε τὸ μεγάλο θαῦμα, τὴ μεταστροφή τοῦ διώκτη Σαοὺλ σὲ Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν, τὸν μέγα Παῦλο, ἔκανε καὶ ἄλλα θαύματα καὶ ἀποκαλύψεις στὴ ζωὴ του. Γι' αὐτὲς μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος στὴ Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆ του, κεφ.ιβ' 1-7. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ἀποκαλυπτικὴ διδασκαλία, εἶχε ἀξιώθει νὰ δεῖ καὶ ἄλλες σπουδαῖες ἀποκαλύψεις καὶ οὐράνιες πραγματικότητες, ὥστε νὰ φθάσει μέχρι τρίτου οὐρανοῦ.

Ὅμως ἐπειδὴ ὁ ἀπ. Παῦλος εἶχε πολλὰ ἀποκαλύψεις, δὲν σημαίνει αὐτὸ ὅτι καθένας πού ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει ἀποκαλύψεις, πράγματι ἔχει ἀποκαλύψεις. Ὁ Ἀπόστολός μας ἦταν τὸ **«σκεῦος ἐκλογῆς»** τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅσα κήρυξε καὶ ἔγραψε δὲν ἦταν δικές του ιδέες. Ἦταν τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, πού δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τρόπο ἀποκαλυπτικὸ τὰ πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Ἐνῶ μερικὸι πού ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουν ἀποκαλύψεις ἀπὸ τὸν Χριστό ἢ ἀπὸ τὴν Παναγία, συνήθως λένε ἀνόητα πράγματα. Κριτήριο γιὰ τὸ γνήσιο τῶν ἀποκαλύψεων εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἐκκλησία. Κάθε ἀνθρώπινη ἀποκάλυψη πού εἶναι ἀντίθετη μ' αὐτὰ πού πρεσβεύει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας εἶναι ἀπαράδεκτη καὶ λαθεμένη. Γιατί ἡ Ἐκκλησία μας βασίζεται ἐπάνω στὴν Ἁγία Γραφή ὅπως τὴν ἐρμήνευσαν οἱ θεοφόροι Πατέρες καὶ στὴν Ἱερὰ Παράδοση τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ὅλες οἱ ἄλλες «ἀποκαλύψεις», πού δὲν στηρίζονται στὶς δύο αὐτὲς θεϊκὲς πηγὲς εἶναι αἰρετικές.

«Ειδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ζ' ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. β' 16-20

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ν' 41-56

διάκονος; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῶ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ».

Η ΔΙΚΑΙΩΣΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΟ

«Οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου».

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ τοῦ Χριστοῦ, δὲν κινδύνευσε τόσο πολὺ ἀπὸ τοὺς διώκτες της ὅσο ἀπὸ τοὺς «ψευδαδέλφους» καὶ αἰρετικούς. Αὐτοί, σκοτισμένοι ἀπὸ τὸν ἐγωισμό τους, τυφλωμένοι ἀπὸ τὴ φιλοδοξία καὶ ἐμπάθειά τους προσπαθοῦσαν νὰ νοθεύσουν τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Παρουσιάσθηκαν καὶ στὴν ἐποχὴ τῶν Ἀποστόλων καὶ μὲ θρασύτητα ἀντέλεξαν σ' αὐτούς. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος οἱ θεοκήρυκες Ἀπόστολοι, τὰ ὄργανα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο οἱ αἰρετικοί, τὰ ὄργανα τοῦ διαβόλου.

Α) Ὅχι ἀπαραίτητος ὁ παλαιὸς νόμος

Εἶχαν πλημμυρίσει οἱ ψευδάδελφοὶ καὶ αἰρετικοί, Ἰουδαῖοι στὴν καταγωγὴ, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Γαλατίας ποὺ εἶχε ἰδρύσει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ μὲ τὸν πιὸ ὑπουλο τρόπο παρουσιάσθηκαν ἐνδιαφερόμενοι τάχα γιὰ τὴν δικαίωση τῶν πιστῶν καὶ τὴν σωτηρία τους. Καὶ διέδιδαν ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σωθεῖ, ἂν δὲν τηρήσει καὶ τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο καὶ μάλιστα τὴν περιτομή. Ἔτσι ἄφηναν νὰ νοηθεῖ ὅτι ἦταν ἀτελής ἡ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων καὶ ὅτι αὐτοὶ ἔχουν τὴν τέλεια διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Ὄταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔμαθε αὐτά, πόνεσε πολὺ. Λυπήθηκε καὶ ἀγανάκτησε ποὺ οἱ Γαλάτες τόσο εὐκόλα δέχθηκαν τὶς μωρολογίες τῶν αἰρετικῶν. Τοὺς ἔστειλε λοιπὸν μιὰ ἐπιστολὴ στοργικὴ ἀλλὰ καὶ ἐλεγκτικὴ. Σ' αὐτὴ τοὺς γράφει καὶ τὰ ἑξῆς: «Κι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ποθοῦμε τὴ δικαίωση καὶ σωτηρία μας. Βεβαιωθήκαμε ὅμως μὲ τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὅτι μόνον μὲ τὴν πίστη στὸν Χριστὸ καὶ τὴν τήρηση τοῦ θελήματός Του γίνεται ὁ ἄνθρωπος δίκαιος μπροστὰ στὸν Θεὸ καὶ ὄχι μὲ τὰ ἔργα ποὺ ἐπέβαλλε ὁ μωσαϊκὸς Νόμος. Ἄν αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό, τότε ἡμεῖς ποὺ ζητήσαμε τὴ δικαίωσή μας μὲ τὴν πίστη στὸν Χριστὸ καὶ τὴν ὑποταγὴ μας σ' Αὐτόν, κάναμε λάθος. Πέσαμε ἔξω. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ψέμα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὁ Χριστὸς μὲ τὴ διδασκαλία Του μᾶς ἔδειξε τὸν δρόμο καὶ μὲ τὴν θυσία Του μᾶς πρόσφερε τὸν τρόπο τῆς σωτηρίας. Αὐτὰ διδαχθήκαμε, αὐτὰ πιστεύουμε, αὐτὰ κηρύττουμε καὶ σ' αὐτὰ θὰ μείνουμε μέχρι τέλους».

Β) Ἡ καινὴ κτίσις

Καὶ συνεχίζει ὁ φλογερὸς Ἀπόστολος. Ἀφοῦ πίστεψα καὶ ὑπάκουσα στὸν Χριστὸ, «ζῶ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Ὁ κάθε Χριστιανὸς ὅταν φωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὀδηγεῖται ἀπὸ τὴ χάρις τοῦ Χριστοῦ, ἐλκύεται ἀπὸ τὴ θεία ἀγάπη καὶ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὶς πλάνες, τὶς προλήψεις καὶ τοὺς χωρὶς οὐσία τύπους. Δέχεται ἀνεπιφύλακτα καὶ κάνει κτῆμα του τὴν πίστη στὸν Σωτῆρα Κύριο. Ἀγωνίζεται νὰ συμμορφώσει τὴν ζωὴ του πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀφήνει τὴν καρδιά του στὴν εὐεργετικὴ ἐπίδραση τῆς θείας Χάριτος. Παραδίνεται ὀλοψυχα στὸν Χριστὸ καὶ παίρνει τὸ ἀνεκτίμητο δῶρο, τὴ δικαίωση. Ἀκόμα, ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐνοχὴ τῆς ἁμαρτίας, ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴ δουλεία τῶν παθῶν, ἀναγεννᾶται, γίνεται νέα δημιουργία, «καινὴ κτίσις», καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀγιότητα. Ἀποκτᾶ τὴν υἰοθεσία, γίνεται ἀγαπητὸ παιδί τοῦ πανάγαθου Πατέρα καὶ ἀποκτᾶ τὴν πεποίθησι τῆς κληρονομίας τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. «Ζῆ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ὁ Χριστὸς ἐν αὐτῷ».

Αὐτὰ δὲν εἶναι θεωρίες. Εἶναι αἰώνιες ἀλήθειες μὲ αἰώνιο κύρος, ποὺ ἡ ἄπειρη πηγὴ τῆς καθαρῆς ἀλήθειας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διεκήρυξε. «Αὐτὸς ποὺ μὲ ἀγαπᾷ εἰλικρινά, θὰ ἀγωνίζεται νὰ τηρεῖ τὶς ἐντολές μου σὲ ὅλην τὴν ζωὴν. Αὐτὸν τὸν πιστὸ καὶ καλὸ ἀγωνιστὴ θὰ τὸν ἀγαπήσω ὄχι μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὁ Πατέρας μου. Σ' αὐτὸν θὰ κατεβοῦμε, ἐγώ καὶ ὁ Πατέρας, ὁλόκληρη ἡ Ἁγία Τριάδα, καὶ θὰ κάνουμε τὴν καρδιά του κατοικία μας ὥστε αὐτὸς νὰ εἶναι ἔμψυχος ναὸς τῆς θεότητος. Λοιπὸν ἂς μὴν ταραζέται ἀπὸ ἐσωτερικὲς ἀνησυχίες ἡ καρδιά σας καὶ ἂς μὴν δειλιάζει μπροστὰ στοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους, ἀφοῦ θὰ ἔχετε ἐμένα καὶ τὴν εἰρήνην μου μέσα στὶς ψυχές σας» (Ἰωάν. ιδ' 23, 27). Αὐτὴ εἶναι πιὸ μεγάλη ἐγγύνησι γιὰ τὸ ἀνεκτίμητο δῶρο τῆς σωτηρίας μας τὸ ὅποιο μᾶς προσφέρει ἡ ἀκλόνητη πίστη στὴν ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ τόσο μᾶς ἀγάπησε.

Πόσο μεγάλη εἶναι ἡ τιμὴ στὴν ὁποία ὁ Χριστὸς ἀνεβάζει τὸν ἄνθρωπο! Πόσο ἀνεκτίμητα τὰ χαρίσματα ποὺ προσφέρει! Δικαίωση, ἀγιασμός, θέωση, μακαρία αἰώνια ζωὴ μαζί Του, μὲ τὸν Πατέρα μας, μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

ΤΗΣ ΕΛΕΙΨΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ

Λίγους μήνες μετά τον θάνατο της γυναίκας του, της Λένας ο Μίμης άφησε τη μοναχοκόρη του, τη Μαίρη, στην αδελφή του. Η αδελφή του με τον άντρα της και τρία παιδιά ζούσαν κοντά στο σπίτι του Μίμη. Εκεί η Μαίρη βρήκε καλή συντροφιά, τα ξαδέλφια της και η θεία και ο θείος της προσπαθούσαν με αγάπη και στοργή να απαλύνουν τον πόνο από την παιδική της καρδιά. Ήταν τότε δώδεκα χρόνων. Αφού έτσι τακτοποίησε τα πράγματα ο Μίμης, πήγε σε μια γειτονική χώρα, όπου βρήκε μια καλύτερη δουλειά.

Τρεις μήνες αργότερα έκανε το πρώτο ταξίδι στην πατρίδα του και πήγε κατευθείαν στο σπίτι της αδελφής του. Όλοι με χαρά τον δέχθηκαν, μα η χαρά της κόρης του της Μαίρης δεν περιγραφόταν.

Σαν ξημέρωσε η επόμενη μέρα, ήταν μια ηλιόλουστη μέρα. Τα σχολεία μόλις είχαν τελειώσει τα μαθήματα, και η Μαίρη ήταν όλο κοντά στον πατέρα της. Το μεσημέρι την πήρε και βγήκαν μια βόλτα στη μεγάλη πόλη. Τότε της είπε:

-Πρώτα θα πάμε στο μεγάλο σουπερ-μάρκετ των παιχνιδιών και θα σου αγοράσω ό,τι θέλεις. Κι ύστερα θα πάμε κοντά στη θάλασσα και θα φάμε σ' ένα όμορφο εστιατόριο.

-Ω, έκανε η μικρή έχω ένα σωρό παιχνίδια. Δεν θέλω άλλα. Έτσι πήγαν κοντά στην παραλία και κάθισαν σ' ένα τραπέζι, κοντά στο κύμα. Το γκαρσόνι πρόθυμο πήρε παραγγελία και τράβηξε για την κουζίνα. Όσπου να έρθουν τα φαγητά, αλλά και μετά, ο Μίμης ρώταγε την κόρη του, πώς πήγαινε στο σχολείο, για τις φίλες της και άλλες τέτοιες κοινότητες έρωτήσεις.

Άτονα άπαντοῦσε η μικρή, καθώς τα μάτια της συνεχώς ήταν καρφωμένα πάνω του. Και κάποια στιγμή είπε το βαρὺ τὸν λόγο. Τὸν ρώτησε:

-Γιατί δεν με πήρες μαζί σου, μπαμπά;

-Πρέπει να κάτσεις εδώ για να συνεχίσεις το σχολείο σου. Θα ήταν δύσκολο να σε φροντίζει ο μπαμπάς.

-Δεν έχω ανάγκη να με φροντίζουν πιά. Τα κάνω όλα μόνη μου.

Άλλαξε κουβέντα ο Μίμης. Τέλειωσαν το φαγητό. Πλήρωσαν. Έφυγαν. Καθώς γύριζαν στο σπίτι, μέσα στο ταξί, χωρίς να το περιμένει την άκουει να τοῦ λέει:

-Μπαμπά, θέλω να έρθω να μείνω μαζί σου. Η καρδιά του κτύπησε δυνατά. Ταράχθηκε.

-Δεν είσαι ευτυχισμένη;

-Ναί, μα σ' αγαπῶ πὸ πολὺ ἀπ' ὅλους! Κι ἐσὺ μ' αγαπᾶς πὸ πολὺ ἀπὸ ὅλους, τώρα πὸν πέθανε ἡ μαμά, δὲν εἶναι ἔτσι;

-Και βέβαια! της είπε, καθώς το ταξί σταμάτησε μπροστά στην πόρτα του σπιτιού.

Τὴν ἄλλη μέρα εἶπε στὴν ἀδελφὴ του:

-Δὲν ἔκανα καλὰ πὸν πῆγα στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ βγάλω περισσότερα χρήματα καὶ ἄφησα τὸ παιδί μου. Κι ἐκείνη τοῦ ἀπάντησε:

-Κι' ἐγὼ καὶ ὁ ἄνδρας μου καὶ τὰ παιδιά, κάναμε ὅτι μπορούσαμε γιὰ μὴ της λείψει τίποτε. Μὰ της ἔλειψε ὁ ... πατέρας της.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στὸ St.Gallen τῆς Ἑλβετίας, βρίσκεται μία ἀπὸ τὶς παλαιότερες καὶ σπουδαιότερες βιβλιοθήκες στὸν κόσμο. Ἡ ἐπιγραφή της εἶναι γραμμένη στὰ Ἑλληνικά: «ψυχῆς ἰατρεῖον». Οἱ κάτοικοι τρέχουν νὰ γιαιτρέψουν τὴν ψυχὴ τους διαβάζοντας... Πραγματικὰ εἶναι τῆς ψυχῆς ἰατρεῖο τὸ καλὸ βιβλίον καὶ μάλιστα ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Θεοῦ. Πολὺν παραστατικὴ ἡ παρουσίαση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ἡ Ἁγία Γραφή διώχνει τὴν ἀθνημία σου, κάνει μόνιμη στὴν ψυχὴ σου τὴν εὐχαρίστηση, ἀφανίζει τὴν κακία, ριζώνει τὴν ἀρετὴ, δὲν σε ἀφήνει μέσα στὴν ταραχὴ, ὥστε νὰ ὑποφέρεις ὅσα ἐκείνοι πὸν βρίσκονται μέσα στὴν τρικυμία. Ἡ θάλασσα τῆς ζωῆς ἀφρίζει, ἐνῶ ἐσὺ πλέεις με γαλήνη, γιὰτὶ ἔχεις κυβερνήτη τὴν ἀνάγνωση τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Καὶ τὸ σκοινὶ αὐτὸ δὲν τὸ κόβει ὁ πειρασμὸς τῶν δοκιμασιῶν τῆς ζωῆς.. Αὐτὴ καὶ τὴν ἀθνημία διώχνει καὶ τὴ χαρὰ διατηρεῖ καὶ τὸ φτωχὸ τὸν κάνει πλουσιότερο ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πλουσίους ἀσφαλίζει καὶ τὸν ἁμαρτωλὸ τὸν κάνει ἐνάρετο.. Εἶναι φάρμακο πνευματικὸ, εἶναι θεϊκὸ καὶ μυστικὸ τραγούδι, δύναμη πὸν καταστρέφει τὰ πάθη..»

Θαύματα πραγματοποιεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μέσα στὶς ψυχές. Σταθερὸς ἠθικὸς ἀνακαινίσεις καὶ πνευματικὸς ἀναμορφώσεις πὸν κανένα ἄλλο ἀνθρώπινο μέσο δὲν ἐπιτυγχάνει: «Ἄν ἐργαζόμεστε πάνω σὲ μάρμαρο, μιὰ μέρα θὰ καθεῖ. Ἄν δουλεύουμε πάνω σὲ χαλκὸ, ὁ χρόνος θὰ τὸ ἐξαφανίσει. Ἄν οἰκοδομήσουμε ναοὺς, κάποτε θὰ ἐρειπωθοῦν. Ἄν ὅμως ἐργασθοῦμε πάνω στὶς ἀθάνατες ψυχές τῶν ἀνθρώπων. Ἄν τοὺς ἐμποτίσουμε μὲ ὑψηλὸς ἀρχές, μὲ τὸν σεβασμὸ στὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀγάπη στοὺς ἀνθρώπους, τότε χαράσσουμε πάνω σὲ πλάκες, πὸν ὁ χρόνος δὲν μπορεῖ νὰ σβήσει καὶ θὰ φωτίζουν στὴν αἰωνιότητα.»

ΖΩΗ

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν.
Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ» Σ.Α., Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα.

Τηλ.: 210 64 28 331, FAX: 210 64 63 606.

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα.

Ἐκτύπων: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικὸ (10 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ πὸν διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ΖΩΗ)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ΖΩΗ» (Καρύτση 14, Ἀθήνα καὶ Ἀγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὸ γραφεῖο τοῦ περιοδικοῦ: **Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα**
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς πὸν συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλὴ
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ (Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνση μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὸς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικὸ (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

(820 - 893)

9

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΙΝΟΙ Ι

Συχνά στην ιστορία φάνηκαν προσωπικότητες εξαιρετικής άξιας, μεγάλες διάνοιες με ανώτερο ήθικo χαρακτήρα, που έγιναν σημείο αντίλεγομενο. Ανάμεσά τους ήταν και ο Μ. Φώτιος.

Κάποτε όμως και οι φανατικοί πολέμιοι του Μ. Φωτίου δεν μπορούσαν να κρύψουν τον θαυμασμό τους προς αυτόν. Ο Νικήτας ο Παφλαγών λέει: «Ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνωνύμων, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα, καὶ περιφανῶν σοφία τε κοσμικῇ καὶ συνέσει τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ στρεφομένων εὐδοκιμώτατος πάντων ἐνομιζέτο».

Αλλά και κατά τους νεότερους χρόνους συγγραφείς της Δυτικής Ἐκκλησίας, που εἶναι ἐπιηρεασμένοι ἀπὸ τὴν παπικὴ ἀντίληψη τοῦ πρωτείου καὶ θεωροῦν τὸν Φώτιο σὰν ὑπεύθυνο τοῦ πρώτου σχίσματος, ὁμολογοῦν τὴν ἱκανότητά του καὶ θαυμάζουν τὴν μόρφωση καὶ τὴν ἀρετὴ του.

Ὁ Γερμανὸς Hergenrother προκατελιημμένος καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ Φωτίου, γράφει: «Ἐὰν ὁ Φώτιος ὡς Χριστιανὸς καὶ ὡς ἄνθρωπος, ὑπέπεσε εἰς δεινὰ παραπτώματα, ἐὰν ἡ ἱστορία, οὐδέποτε θέλει δυνηθῆ ἢ νὰ ἐξαλείψῃ τὸ στίγμα ὅπερ ἐνεκόλαψεν αὐτῷ ὁ δημόσιος αὐτοῦ βίος, ὡς ἐπιστήμων ὅμως, ὡς συγγραφεὺς, ὡς φιλόσοφος, ὡς θεολόγος ἀνεδείχθη λαμπρότατος. Τὸ δ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις κλέος τοῦ ἀνδρὸς μὴ φωνῆ ἀνεκαθεν, μέχρι καὶ τῆς σήμερον».

Παρὰ τὶς συκοφαντίες καὶ τὶς κάποτε δυσμενεῖς γιὰ τὸν Μ. Φώτιο κρίσεις, σύγχρονοί του, μὰ περισσότερο μεταγενέστεροι καὶ σημερινοὶ μελετητὲς του ἀποκατέστησαν καὶ ἀποκαθιστοῦν τὴν σπάνια αὐτῆ μορφῆ τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Θαυμάζουν καὶ ἐπαινοῦν τὶς ἀρετὲς του, τὸ ἀγωνιστικὸ του φρόνημα, τὴν μεγάλη μόρφωσή του.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ ἔγραφε στὸν αὐτοκράτορα Βασίλειο τὸν Βουλγαροκτόνο, ὅταν ἐπανεφερε ἀπὸ τὴν ἐξορία στὴν Βασιλεύουσα τὸν Μ. Φώτιο: «Ἡ κραταιὰ σου βασιλεία ἀπέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν δόξαν αὐτῆς. Φαμὲν δὴ Φώτιον τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην, τὸν φωτοειδῆ καὶ φωτοποιὸν ἄνθρωπον, τῆς ἱερωσύνης τὴν τελειότητα, τὸν γνώμονα τῆς ἀληθείας τὸν ἀδιάστροφον, τῆς ἀρετῆς τὸν κανόνα τὸν εὐθύτατον, τῆς σοφίας τὸ ἐνδιαίτημα, τῶν ξένων τὸ καταφύγιον».

Καὶ ὁ Ἀρέθας ὁ Καισαρείας λίγα χρόνια μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φωτίου τὸν χαρακτήριζε μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Ἰερὸς μὲν τὸ γένος, ἱερώτερος δὲ τὴν σοφίαν, ὅση τε θεία καὶ ὅση τῆς κατ' ἀνθρώποις λογίζεται». Ἐνῶ ἀργότερα ὁ ὕμνογράφος του με τὴν ποίηση ἀποζητοῦσε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν προσωπικότητά του καὶ νὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα του: «Ὡς τῶν ἀποστόλων ὁμότροπος καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων ἰκέτευε, Φώτιε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ὁ Ἅγιος Μηνιάτης καὶ ὁ Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀνασκευάζουν πολλές ἀπὸ τὶς κατηγορίες ποὺ εἶχαν ἐκτοξευθεῖ κατὰ καιροὺς ἐναντίον του καὶ ὁ δεύτερος συμπεραίνει: «Φανερόν ἐκ τούτων ὅτι ὁ Φώτιος ἦτο ἐνάρετος, ὅτι διὰ τὴν ἀρετὴν του τὸν ἐτίμα ὁ βασιλεὺς καὶ ὄχι διὰ μάγια... Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ κατὰ τοῦ Φωτίου λεγόμενα, εἰσὶ πλάσματα καὶ προφανεῖς μῦθοι».

Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ μεγάλος αὐτὸς δάσκαλος τοῦ Γένους, με λίγες λέξεις τὸν χαρακτηρίζει: «Φώτιος, γράφει, τὸ μέγα ὄνομα, καὶ τοῦ τε κατ' αὐτὸν καὶ τῶν μετ' αὐτὸν αἰώνων τὸ θαῦμα». Ὁ Ἰω. Βαλέττας, ποὺ ἔχει εἰδικῶς ἀσχοληθεῖ με τὸν Μ. Φώτιο, τὸν ἀποκαλεῖ «σοφώτατον καὶ γενναῖον τῆς Ὁρθοδοξίας πρόμαχον καὶ σωτήρα». Ὁ ἐθνικός μας ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος γράφει: «Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Φώτιος ὑπῆρξεν ἄνθρωπος ἐξοχος κατὰ τὸ χιλιετὲς διάστημα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους μέχρι τῆς πτώσεως οὐδὲν ἄλλο ὄνομα διέλαμψε λαμπρότερον ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἡμῶν στερεώματος ἢ τὸ τοῦ Φωτίου». Ὁ ἱστορικὸς Σ. Ζαμπέλιος λέει στὶς «Βυζαντινὲς του Μελέτες» ὅτι ὁ Φώτιος ὑπῆρξε «ὁ κορυφαῖος τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος, ὁ ἐνδοξος ἐγκαινιστὴς τῆς νεοελληνικῆς ἐθνότητος, οὗ τὸ κλέος πληροῖ τὴν ἱστορίαν, τὴν γραμματολογίαν καὶ τὴν θεολογίαν τοῦ Μεσαίωνα, ...τῆς ἱστορικῆς ἅμα καὶ τῆς πνευματικῆς παραδόσεως φύλαξ καὶ διερμηνεὺς, ἀνοίγει καινὸν στάδιον εἰς τὸν μεσαῖωνα τῆς Ἑλλάδος». Ὁ Σπυρίδων Λάμπρος ὑποστηρίζει ὅτι «ὁ Φώτιος δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἔργασθεὶς ὑπὲρ μόνης τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους».

Ὁ καθηγητὴς Β. Τατάκης γράφει: «Ὁ Φώτιος εἶναι ἀναμφισβήτητα ὁ σπουδαιότερος συντελεστὴς καὶ ἐκπρόσωπος τῆς πνευματικῆς ἀκμῆς, ποὺ παρουσιάζει ὁ 9ος αἰῶνας. Γεμίζει τὸν αἰῶνα αὐτὸν με τὴν πολὺπλευρῆ σοφία καὶ δράσει του, με τὴν ἀποφασιστικὴ παρουσία του».

Παρόμοιους ἐπαίνους καὶ ἐγκώμια τοῦ χαρίζουν καὶ ἄλλοι βυζαντινολόγοι τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ καθηγητὴς Ν. Τωμαδάκης ὑπογραμμίζει: «Ὁ Φώτιος ὑπῆρξεν ἄνθρωπος συνδυάζων ἐλληνικὴν παιδείαν, εὐσέβειαν, πίστιν, ἐπιμονήν, μαχητικότητα, εὐστροφίαν, θεωρητικὸς ὡς πρὸς τὴν σκέψιν, πρακτικώτατος ὡς πρὸς τὸ ἔργον, ἀνεδείχθη διὰ τῶν περιστάσεων ἀντίστιος τῶν ζητήσεων καὶ τῶν κινδύνων τῆς ἐποχῆς του». Καὶ ὁ καθηγητὴς Ἰωάν. Καραγιαννόπουλος τονίζει: «Ὁ Φώτιος ἦτο μία τῶν ἀξιολογώτερων προσωπικοτήτων τῆς ἐποχῆς του. Λίαν πεπαιδευμένος, ὀξυνοῦστατος καὶ μὲ διπλωματικὰ χαρίσματα πρώτης τάξεως ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος ἀρχηγὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην περίοδον καὶ ἀντίστιος ἀντίπαλος τοῦ Νικολάου καὶ τῶν οἰκουμενικῶν του ἀξιώσεων».

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΠΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Έντελώς μετρήσιμα στοιχεία πιστοποιούν πλέον τόν «άποχριστιανισμό της Ευρώπης». Η πρόσφατη απογραφή του 2021 ήταν η πρώτη φορά που στην Αγγλία και την Ουαλία οι κάτοικοι που αυτοπροσδιορίζονται ως χριστιανοί έπεσαν κάτω από το 50% του πληθυσμού (συγκεκριμένα, 46,2%). Όσοι δηλώνουν ότι δεν έχουν καμμία θρησκεία ανέβηκαν στο 37,5%, ποσοστό τριπλάσιο από αυτό της απογραφής του 2001. Τελευταίο «καμπανάκι» πρόσφατη δημοσκόπηση για λογαριασμό της βρετανικής εφημερίδα Times, η οποία αποκαλύπτει ότι μόλις το 24% των Βρετανών κληρικών εκτιμᾷ ότι η Βρετανία μπορεί να συνεχίσει να χαρακτηρίζεται ως χριστιανική χώρα (με ένα ισχυρό ποσοστό, ανερχόμενο στο 64%, να εκτιμᾷ ότι θα μπορούσε να χαρακτηρίζεται ως χριστιανική χώρα, μόνο όμως με ιστορικούς όρους)! Ο σύγχρονος άνθρωπος της Δύσης απομακρύνεται όλο και περισσότερο από τον Θεό, με λογική βεβαίως συνέπεια να βιώνει όλο και πιο δραματικά την παγωνιά της ερημιάς στην οποία βυθίζεται και το βαθύ σκοτάδι της απομάκρυνσής του από το Φως της Ζωής. Άς μη μας παρηγορεί ότι στην Ελλάδα όσοι θα αυτοπροσδιορίζονταν ως Χριστιανοί Όρθόδοξοι θα ήταν περισσότεροι. Η πορεία είναι η ίδια. Χώρια που υπάρχει και το τεράστιο έρωτημα τί ακριβώς αντιλαμβάνονται ως πίστη ακόμα και όσοι αυτοπροσδιορίζονται ως Χριστιανοί...

ΟΙ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ ΤΟ «ΧΑΡΑΓΜΑ»

Πολύς λόγος τελευταία για το φοβερό «χάραγμα» της Αποκάλυψης, που άλλοι βλέπουν στις νέες ταυτότητες, άλλοι στα κάθε λογής τσιπάκια που υπάρχουν παντού, στα σπίατα μας και στις ζωές μας, άλλοι στις τεχνολογίες γεωενοτοπισμού. Και πολλοί σκανδαλίζονται. Άν όμως νιώσουμε ότι μας αναγκάζουν σε αυτά, τότε, ίσως ακριβώς γι' αυτό, δεν θα έπρεπε να ανησυχούμε τόσο... **«Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ;»** (Ρωμ., ν' 35). Θυμηθεῖτε τοὺς μάρτυρες ἐκείνους τῶν διωγμῶν, ποὺ ἔλεγαν στοὺς δημίους τοὺς: *«Μπορεῖτε νὰ μᾶς σκοτώσετε, ἀλλὰ δὲν μπορεῖτε νὰ μᾶς βλάψετε!»*. Τί λοιπόν; Ἄν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀμείλικτους διώκτες καὶ βασανιστὲς τῶν Χριστιανῶν μαρτύρων εἶχε τὴ σατανικὴ ἰδέα νὰ βάλει, ἀνάμεσα στὰ τόσα βασανιστήρια, νὰ τοὺς χαράξουν στὸ χέρι ἢ στὸ μέτωπο τὸ φοβερὸ αὐτὸ 666, νομίζετε ὅτι αὐτὸ θὰ μείωνε σὲ τίποτα τὸ μαρτύριο τοὺς; Θὰ τοὺς ἀφαιροῦσε τὸ στεφάνι τῆς δόξας; Θὰ τοὺς ἀπέκλειε ἀπὸ τὴν αἰώνια ζωή; Προφανῶς ὄχι! Κανένας ἀριθμὸς ποὺ θὰ διεννοεῖτο νὰ μᾶς ἐπιβάλλει κάποιος, καμμία ψηφιοποίηση, κανένα τσιπάκι δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσει ἀπὸ τὸν Θεό! Ἄν ὅμως ἐμεῖς «ψηφιοποιήσουμε» τὴ ζωὴ μας καὶ τὸν κόσμον μας, ἂν ἐμεῖς γίνουμε ἀριθμοὶ καὶ παύσουμε νὰ εἶμαστε ἄνθρωποι, τότε ναί, νὰ τρέμουμε τὶς συνέπειες. Διότι τότε *«λαμβάνουμε»* τὸ «χάραγμα». Ἄς ζυγίσουμε στὸν νοῦ μας τὴ μεγάλη ἀλήθεια ποὺ τόσο δυνατὰ διετύπωσε ὁ σπουδαῖος Κάλλιστος Γουέαρ: *«Οἱ πόρτες τῆς Κόλασης, ἂν ἔχουν κλειδαριές, ἔχουν κλειδαριές ἀπὸ μέσα»*. Ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς δὲν ἔχει νὰ φοβηθεῖ τίποτα, ὅσο ζεῖ καὶ ὁμολογεῖ τὴν πίστη του! Πολλοὶ μιλοῦν γιὰ τὶς ταυτότητες. Ἄλλο ὅμως εἶναι ἢ «κρίση ταυτότητας» τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου.

Η «ΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΟΥ ΚΕΜΑΛ ΚΑΙ Η DISNEY+

Παγκόσμιο κύμα διαμαρτυριῶν ξεσήκωσε μέσα στὸ καλοκαίρι ἡ ἀναγγελία τῆς προώθησης τῆς παγκόσμιας διανομῆς ἀπὸ τὴ δημοφιλῆ πλατφόρμα Disney+ μιᾶς τουρκικῆς προπαγανδιστικῆς ὑπερπαραγωγῆς ἀφιερωμένης στὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ, ἐμφανιζόμενο ὡς ἓνα φωτισμένο *«ἀγνὸ καὶ γνήσιο πατριώτη μὲ καθαρὰ χέρια»*, ποὺ ἐγκαθίδρυσε ἓνα κοσμικὸ τουρκικὸ κράτος ὡς μετεξέλιξη τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας – οὔτε κουβέντα, βέβαια, γιὰ τὶς πρακτικὲς γενοκτονίας εἰς βάρος Ἀρμενίων, Ἑλλήνων, Ἀσσυρίων, Χαλδαίων καὶ Σύρων χριστιανῶν, πάνω στὶς ὁποῖες θεμελιώθηκε τὸ σημερινὸ τουρκικὸ κράτος, μὲ πρωταγωνιστικὸ τὸν ρόλο τοῦ Κεμάλ. Τὰ ἔξι ἐπεισόδια τῆς τουρκικῆς ὑπερπαραγωγῆς θὰ ἄρχιζαν νὰ εἶναι διαθέσιμα τὴν 29^η Ὀκτωβρίου, 100^η ἐπέτειο ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ τουρκικοῦ κράτους, μὲ ἐξασφαλισμένη τὴν πρόσβαση σὲ τοὺλάχιστον 160 ἑκατομμύρια χρήστες παγκοσμίως μέσω τῆς Disney+. Τί κι ἂν ἡ Disney+ ὑποχρεώθηκε τελικὰ σὲ ἀναδίπλωση, κυρίως χάρη στὴ συντονισμένη ἀντίδραση τῆς ANCA, τῆς Ἀρμενικῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀμερικῆς, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ τουρκικοῦ κυβερνώντος κόμματος Ὁμέρ Τσελικ νὰ κάνει λόγο γιὰ *«ἐπαίσχυντη»* καὶ *«ἀσεβῆ»* ἀπόφαση; Ἄξιζει νὰ παραμείνει ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὸ πόσο ἀστοχάστα καὶ πόσο εὐκόλως μποροῦν οἱ δίαυλοι τῶν ψηφιακῶν μέσων νὰ *«καθαγιασούν»* ἀκόμη καὶ ἓναν ἄνθρωπο ποὺ βαρύνεται μὲ τὴν εὐθύνῃ γιὰ γενοκτονία – ἀκόμη καὶ ἓναν ἄνθρωπο γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Χίτλερ εἶπε κάποτε: *«Ὁ Ἀτατούρκ ἦταν ἓνας δάσκαλος. Ὁ Μουσοσολίνι ὑπῆρξε ὁ πρῶτος, κι ἐγὼ ὁ δεύτερος μαθητὴς του»*.

ΟΙ ΑΠΟΣΙΩΠΗΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

Τὴ χρονιά ποὺ συμπληρώνονται 100 χρόνια ἀπὸ τὴ Συνθήκη τῆς Λωζάννης καὶ τὴν ἐπώδυνη γιὰ τὸν Ἕλληνοισμὸ Σύμβαση τῆς Ἀνταλλαγῆς τῶν Πληθυσμῶν τοῦ 1923, ἤρθε νὰ ταραξὶ τὰ ὕδατα μιὰ συγκλονιστικὴ ἐπιστολή, τὴν ὁποία δημοσιοποίησε τὸ Σωματεῖο Δράσης «Νίκος Καπετανίδης», ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἠρωικοῦ Ποντίου Ἑλλῆνα δημοσιογράφου καὶ ἐκδότη, ποὺ δολοφονήθηκε ἀπὸ τοὺς Κεμαλιστὲς στὴν Ἀμάσεια τὸ 1921. Ἡ ἐπιστολὴ εἶναι γραμμένη ἀπὸ κάποιους ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ποὺ γιὰ διάφορους λόγους καὶ μὲ διάφορους τρόπους τὸ 1923 δὲν ἀκολούθησαν τοὺς ὁμόδοξους καὶ συμπατριωτὲς τοὺς στὸν πικρὸ δρόμο τῆς Ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν καὶ ἔμειναν στὴν Τουρκία. Τὰ λόγια τοὺς συγκλονίζουν: *«... Σίγουρα ἔχετε ἀκούσει τὶς ἱστορίες ἐκείνων τῶν παιδιῶν ποὺ ἐξαφανίστηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἀνταλλαγῆς. Σίγουρα κάποιος ἀπὸ τοὺς γνωστούς σας εἶχε κάποιον συγγενῆ ποὺ ἔμεινε στὴν Τουρκία. Λοιπόν, ἔχετε ἀναρωτηθεῖ ποτε τί ἀπέγιναν αὐτὰ τὰ παιδιά; Εἴμαστε οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν τῶν παιδιῶν. [...] Βρισκόμαστε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, συναντιόμαστε κρυφά, κλαῖμε γιὰ τὶς ἱστορίες μας. Ἀλλὰ ἐσεῖς τί κάνετε γιὰ μᾶς; [...] Εἴμαστε οἱ πικρὲς ἱστορίες τῆς Ἀνταλλαγῆς ποὺ δὲν λέγονται ποτέ. Εἴμαστε οἱ κρυμμένοι, οἱ χαμένοι. Εἴμαστε οἱ ξεχασμένοι. Μὴ μᾶς ἀφήνετε μόνους. Ἐμεῖς θὰ ἀκοῦμε κρυφὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια, θὰ κλαῖμε κρυφά. [...] Εἴμαστε ἐδῶ, οἱ εὐγενεῖς φύλακες τοῦ τόπου μας, εἴμαστε οἱ ξεχασμένοι ἐδῶ. Σᾶς νοσταλγοῦμε. Ὑψώστε τὴ φωνὴ σας γιὰ μᾶς. Κάντε κάτι γιὰ μᾶς. Σᾶς ἀγκυλιάζουμε ὅλους μὲ λαχτάρᾳ»*.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Ἰετροκορύθους 189
114 72 ΑΘΗΝΑ